

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena programowa)

dokonanej w dniach 25 – 26 maja 2013 r. na kierunku *ekonomia* prowadzonym w ramach obszaru nauk społecznych realizowanych na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim na Wydziale Biznesu Akademii Finansów i Biznesu Vistula w Warszawie

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: prof. dr hab. Wanda Gaczek – członek PKA

członkowie:

- prof. dr hab. Magdalena Osińska – ekspert PKA
- prof. dr hab. Jerzy Węclawski – ekspert PKA
- mgr Hanna Chrobak-Marszał – ekspert PKA
- Maja Bednarzewska – przedstawicielka Parlamentu Studenckiego RP

Krótką informacją o wizytacji

Wizytacja na Wydziale Biznesu Akademii Finansów i Biznesu w Warszawie na kierunku *ekonomia* odbyła się z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2012/2013. Wizytacja tego kierunku studiów odbyła się po raz drugi. Pierwsza ocena jakości kształcenia na tym kierunku studiów odbyła się w roku 2006 i zakończyła wydaniem oceny pozytywnej (Uchwała Nr 24/2007 Prezydium Państwowej Komisji Akredytacyjnej z dnia 11 stycznia 2007 r.). Patrz *załącznik nr 3*.

Aktualna wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą oceny Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Wizytacja została poprzedzona zapoznaniem się Zespołu Oceniającego z raportem samooceny przedłożonym przez Uczelnię. Natomiast raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, hospitacji zajęć dydaktycznych, analizy losowo wybranych prac dyplomowych oraz zaliczeniowych, wizytacji bazy naukowo-dydaktycznej, a także spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni i Wydziału, pracownikami oraz studentami ocenianego kierunku.

Załącznik nr 1 Podstawy prawne oceny jakości kształcenia

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji

Kryterium 1. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku sformułowana przez jednostkę.

1.1)

Uczelnia rozpoczęła działalność od prowadzenia kształcenia na kierunku *ekonomia* na mocy decyzji Ministra Edukacji Narodowej nr DNS-1-0145-148/1/TBM/96 z dnia 10 lipca 1996 r. nadającej uprawnienia do prowadzenia wyższych studiów zawodowych w Wyższej Szkole Ekonomiczno-Informatycznej w Warszawie. Na mocy decyzji Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 października 2012 r. , zgodnie z którą dokonano połączenia

poprzez włączenie Uczelni Vistula z siedzibą w Warszawie do Akademii Finansów z siedzibą w Warszawie, a decyzją Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2012 r. Uczelnia otrzymała nazwę w jej aktualnym brzmieniu tj. Akademia Finansów i Biznesu Vistula z siedzibą w Warszawie.

Uprawnienia do prowadzenia kształcenia na ocenianym kierunku studiów Uczelnia otrzymała decyzją Ministra Edukacji Narodowej i Sportu w dniu 4 września 2001 r.

Strategia Uczelni została zatwierdzona – zgodnie z przepisami Statutu Uczelni – Uchwałą Senatu Nr 5/2011 z dnia 31 marca 2011 r. w sprawie zatwierdzenia Strategii Rozwoju Uczelni na lata 2010 – 2015. Natomiast na Wydziale Biznesu - Uchwałą z dnia 31 maja 2012 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Wydziału Biznesu na lata 2012 - 2015.

Uchwały Senatu i Rady Wydziału w sprawie strategii zostały podjęte już po decyzji ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego w sprawie utworzenia kierunku *ekonomia*. W czasie wizytacji przedstawiono protokoły z posiedzeń Senatu oraz Rady Wydziału wraz z listami obecności w powyższych sprawach. W posiedzeniach oraz procedurze tworzenia tych dokumentów nie uczestniczyli interesariusze zewnętrzni.

Procedury związane z utworzeniem kierunku zostały zachowane, tj. odbywały się zgodnie z zapisami w Statucie, po pozytywnym zaopiniowaniu dokumentów przez Senat oraz skierowaniu przez Rektora Uczelni stosownego wniosku do ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego.

Koncepcja kształcenia dla kierunku *ekonomia* usytuowanego na Wydziale Biznesu jest zgodna z misją Uczelni. Przyjęta misja zakłada, że celem jest świadczenie wysokiej jakości usług edukacyjnych zorientowanych na potrzeby biznesu dla międzynarodowej społeczności studentów. W strategii Uczelni Zakłada się trzy filary, które były wykorzystywane w przygotowaniu obecnie realizowanej koncepcji kształcenia na kierunku *ekonomia*: **jakość** (programy porównywalne z najlepszymi uczelniami w Europie, znaczenie jakości dla zwiększenia liczby studentów), **umiędzynarodowienie** (duży i rosnący odsetek studentów zagranicznych), **bliskie relacje z biznesem**, sektorem publicznym i społecznością lokalną (programy dostosowane do preferencji biznesu, wymagania rynku pracy). Również w zakresie badań naukowych te trzy filary mają znaczenie.

W celu strategicznym 1. – *zapewnienie wysokiej jakości edukacji* - wskazano też na czym będzie polegała realizacja tego celu. Przewidziano dążenie do uruchomienia studiów magisterskich na kierunku *ekonomia* i działanie to zostało zrealizowane. Wystarczająco dokładnie określono projekty, jakie powinny być zrealizowane, żeby zapewnić wysokiej jakości edukację i przygotować wartościową ofertę edukacyjną przez zrealizowanie konkretnych projektów, wskazano nazwiska liderów poszczególnych projektów. Również cel strategiczny 3. – *dostosowanie programów studiów do potrzeb biznesu i rynku* oraz cel strategiczny 4. – *studenci ... znajdują zatrudnienie zarabiając ponadprzeciętnie* są powiązane z koncepcją kształcenia na kierunku *ekonomia* oraz podnoszeniem jakości kształcenia.

Strategia rozwoju Wydziału Biznesu na lata 2012-2015 została oparta na trzech założeniach: 1) wiedza, 2) praktyka, 3) aktywność wobec otoczenia. Przyjęto w niej, że podstawowym celem działalności dydaktycznej Wydziału będzie takie ukształtowanie absolwenta, żeby z łatwością znalazł satysfakcjonującą pracę. W strategii przedstawiono istotę koncepcji Wydziału oraz profil absolwenta tego Wydziału. Podkreślono też udział biznesu w realizacji koncepcji kształcenia na Wydziale. Założenia przyjęte w strategii Wydziału Biznesu są zgodne z ustaleniami dla Uczelni. Należy podkreślić, że przygotowano też szczegółową specyfikację celów działania Wydziału, ze wskazaniem wskaźników realizacji poszczególnych celów i określeniem kluczowych działań oraz zidentyfikowano zagrożenia ich realizacji.

Oferta kształcenia na kierunku *ekonomia* jest wystarczająco różnorodna. Zakłada się realizację studiów licencjackich i magisterskich w formie stacjonarnej i niestacjonarnej. Na poziomie studiów licencjackich oferuje się trzy specjalności: *biznes międzynarodowy*, *ekonomia przedsiębiorstwa*, *międzynarodowe stosunki ekonomiczne*, a na poziomie studiów magisterskich: *ekonomia międzynarodowa*, *ekonomia przedsiębiorstwa*. W ofercie zakłada się na każdym z poziomów kształcenia realizację założonych efektów w formie modułów. Koncepcja modułów jest wystarczająco różnorodna i określona prawidłowo, a ich realizacja zapewnia też indywidualizację procesu kształcenia. Można uznać, że koncepcja programowa jest wystarczająco nowoczesna, znaczna część zajęć prowadzona jest w formie konwersatoriów, wykorzystuje się metody projektowe i metodę studium przypadku. Zgodnie z celami określonymi w strategii aktywnie realizowany jest program współpracy z biznesem. W trakcie realizacji programu kształcenia wdraża się założenia programu *Academy of Excellence* oraz proponuje zajęcia w języku angielskim, duży nacisk kładzie się na umiejętności językowe oraz kształtowanie kapitału relacji, który ma stanowić podstawę sukcesu w Uczelni.

1.2)

Plany studiów i programy kształcenia były przedmiotem obrad Rady Wydziału Ekonomii, w których uczestniczyli studenci. Wszystkie zmiany w planach studiów i programach kształcenia wynikające ze zmian w przepisach prawa (tj. np. dostosowanie planów i programów do obowiązujących standardów kształcenia, utworzenie nowych specjalności), a także doskonalenia procesu kształcenia do zmieniających się potrzeb wewnętrznych odbywają się zgodnie z przyjętą w Uczelni procedurą, tj. przez Radę Wydziału.

Koncepcja kształcenia na kierunku *ekonomia*, a także treści kształcenia w ramach poszczególnych przedmiotów zostały przygotowane we współpracy z biznesem. Na Wydziale działa Rada Biznesu, która miała wpływ na program kształcenia proponowany dla kierunku *ekonomia*, który jest najważniejszym kierunkiem studiów na Uczelni (studiuje tutaj największa liczba studentów obcokrajowców i obserwuje się wzrost liczby studentów). Wydziałowa Komisja ds. Programów Kształcenia i Zapewnienia Jakości korzystała ze współpracy z interesariuszami zewnętrznymi. W budowaniu koncepcji wykorzystano też opinie otoczenia zewnętrznego – pracodawców, absolwentów, w tym także firmy przyjmujące studentów na praktyki zawodowe.

Jak wynikało z dyskusji w trakcie spotkania z pracodawcami, członkowie Rady Biznesu, a także praktycy uczestniczący w prowadzeniu zajęć mieli duży wpływ na ofertę kształcenia. Podkreślono stały kontakt pracodawców z prowadzącymi zajęcia, możliwości wyrażania opinii o treściach kształcenia, które były uwzględniane przez prowadzących.

Uchwałą z dnia 31 maja 2012 r. Rada Wydziału przyjęła programy kształcenia na kierunkach studiów prowadzonych na Wydziale Biznesu obowiązujących od roku akademickiego 2012/2013. Natomiast Uchwałą Nr 623/2012 z dnia 17 września 2012 r. Senat zatwierdził efekty kształcenia dla kierunków studiów prowadzonych dla studentów rozpoczynających studia od roku akademickiego 2012/2013, w tym dla na kierunku *ekonomia*. W posiedzeniu nie uczestniczyli interesariuszy zewnętrznymi, ale ich uwagi były uwzględniane w trakcie przygotowań programów. *Zwraca się uwagę na fakt, iż kolejność zatwierdzenia efektów kształcenia oraz programów kształcenia powinna być odwrotna.*

Studenci biorą udział w ustalaniu koncepcji kształcenia. Realizowane jest to poprzez otwarte spotkania ze studentami, podczas których wypowiadają się oni na temat ich wizji uczelni.

Przeprowadzane są również ankiety, których wyniki pozwalają ocenić, jakie przedmioty, formy zajęć studenci cenią sobie najbardziej. Udział interesariuszy wewnętrznych – studentów i pracowników w przygotowywaniu koncepcji kształcenia i modyfikowaniu treści programowych poszczególnych modułów był całkowicie wystarczający.

Uczelnia przeprowadza również ankietę dotyczącą motywów i uwarunkowania podjęcia studiów w Uczelni VISTULA. Kwestionariusz ankiety obejmuje 6 pytań związanych ze źródłem wiedzy o istnieniu uczelni, o tym, co zdecydowało o wyborze tej uczelni oraz czy studenci, którzy studiują na uczelni Vistula na studiach drugiego stopnia kontynuują po studiach pierwszego stopnia na uczelni Vistula. W zbyt małym stopniu wymaga się od absolwentów przekazania opinii o przydatności wiedzy i umiejętności, jakie uzyskali w trakcie studiów. Mankament ten powinien być wyeliminowany w kolejnych badaniach losów absolwentów.

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1.1) Przyjęta koncepcja kształcenia na kierunku *ekonomia* studiów I i II stopnia nawiązuje wyraźnie do strategii rozwoju Uczelni do roku 2015. Strategia rozwoju Wydziału Biznesu przyjęta w 2012 roku nawiązuje do misji Uczelni, prawidłowo identyfikuje uwarunkowania koncepcji kształcenia na Wydziale, profil absolwenta i podkreśla znaczenie udziału biznesu w realizacji koncepcji kształcenia. Podkreślenie to jest istotne dla realizacji procesu dydaktycznego na kierunku *ekonomia*.

Zastosowane dla kierunku *ekonomia* rozwiązania programowe koncepcji kształcenia, zgodnie z misją i celami strategicznymi są wyraźnie powiązane z jakością, umiędzynarodowieniem i zapewnieniem bliskich relacji z biznesem, sektorem publicznym i społecznością lokalną zakładanymi w misji tej strategii.

1.2) Udział interesariuszy zewnętrznych w budowaniu tożsamości Wydziału Biznesu oraz kształtowaniu koncepcji kształcenia dla kierunku *ekonomia* jest wystarczający i aktywnie realizowany przez program współpracy z biznesem. Utworzona Rada Biznesu i przyjęte rozwiązania pozwalają wpływać na zapewnienie kształcenia umiejętności praktycznych, stosowanie innowacyjnych metod dydaktycznych, wykorzystywanie *case study*. Zdanie interesariuszy wewnętrznych (studentów i pracowników) jest również brane pod uwagę przy przygotowywaniu koncepcji kształcenia.

Kryterium 2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie

2.1)

Aktualnie obowiązujący na kierunku *ekonomia* program kształcenia odnosi się do studentów, którzy podjęli naukę na pierwszym roku studiów od 1 października 2012 r. Oparty jest on na efektach kształcenia przyjętych przez Senat Uczelni Uchwałą Senatu Uczelni VISTULA nr 23/2012 z dnia 17 września 2012 r. w sprawie zatwierdzenia efektów kształcenia dla kierunków studiów prowadzonych dla studentów rozpoczynających studia od roku akademickiego 2012/2013. Studia na ocenianym kierunku prowadzone są w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Efekty kształcenia dla obydwu form studiów są identyczne, a tym samym przewidują osiągnięcie takich samych kwalifikacji (kompetencji).

Opis efektów kształcenia dla studiów pierwszego stopnia na kierunku *ekonomia* lokuje je w obszarze nauk społecznych i odnosi do trzech dziedzin: nauk ekonomicznych, nauk społecznych i nauk prawnych, z określeniem jako dziedziny dominującej *nauki ekonomiczne*. Konsekwentnie jako dyscypliny wskazano mieszczące się w powyższych dziedzinach: *ekonomia, finanse, nauki o zarządzaniu, prawo, nauki o polityce, psychologia, socjologia, nauki o poznaniu i komunikacji społecznej*, z jednoczesnym wskazaniem jako dominującej dla określenia efektów kształcenia dyscypliny *ekonomia*. W zamierzeniu Uczelni, przyjęcie tak szerokiego zakresu dziedzin i dyscyplin nauki stanowiących podstawę dla stworzenia efektów kształcenia miało nadać studiom charakter interdyscyplinarny.

Efekty kształcenia dla studiów pierwszego stopnia na kierunku *ekonomia* zostały opracowane z podziałem na elementy wiedzy, umiejętności i kompetencje społeczne. Zestaw kierunkowych efektów kształcenia w każdym z tych zakresów jest stosunkowo obszerny i obejmuje odpowiednio 19, 23 i 11 efektów, w każdym przypadku odpowiednio szczegółowo opisanych i prawidłowo odniesionych do efektów kształcenia dla obszaru nauk społecznych określonych w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2.11.2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego (Dz. U. Nr. 253, poz. 1520). Każdy z kierunkowych efektów kształcenia został odpowiednio odniesiony do 1-3 efektów obszarowych.

Analogicznie zostały skonstruowane kierunkowe efekty kształcenia dla studiów drugiego stopnia na ocenianym kierunku. Zastosowano dla nich takie samo umiejscowienie w dziedzinach nauk i dyscyplinach naukowych, ze wskazaniem dominacji *nauk ekonomicznych* w dyscyplinie *ekonomia*. Liczba kierunkowych efektów kształcenia w zakresie efektów wiedzy wynosi 11, w zakresie efektów umiejętności - 15 i w zakresie efektów kompetencji społecznych - 11. Uczelnia opracowała także zestawienia tabelaryczne wykazujące pokrycie obszarowych efektów kształcenia przez efekty kierunkowe w podziale na wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne. Poszczególnym efektom obszarowym określonym dla nauk społecznych odpowiada od 1 do 6 efektów kierunkowych. Program kształcenia na studiach pierwszego stopnia został oparty na 7 modułach, a na studiach drugiego stopnia na 6 modułach. Przypisanie efektów kształcenia do modułów nastąpiło w sposób pośredni przez zestawienie przedmiotów z kierunkowymi i obszarowymi efektami kształcenia. Podejście takie można uznać za prawidłowe.

Należy wskazać, że Uczelnia stosunkowo silnie rozbudowała, zarówno w odniesieniu do studiów pierwszego, jak i drugiego stopnia, efekty kształcenia w zakresie umiejętności i kompetencji społecznych. Jest to wyrazem tego, że chociaż kierunek studiów został formalnie umiejscowiony w profilu ogólnoakademickim, to Uczelnia zmierza do jego „upraktycznienia”. Znalazło to wyraz w takich przedsięwzięciach, jak: konsultowanie programu kształcenia z przedstawicielami praktyki gospodarczej, uwzględnienie zajęć praktycznych w programie kształcenia, prowadzenie części zajęć przez praktyków, realizację prac dyplomowych o charakterze projektów. Jest to zgodne z przyjętą koncepcją rozwoju kierunku zmierzającą do dostosowania programu kształcenia do oczekiwań odnośnie absolwentów zgłaszanych przez rynek. Podejście takie należy ocenić w pełni pozytywnie.

W Uczelni określono sylwetki absolwenta studiów pierwszego i drugiego stopnia poprzez efekty kształcenia dla kierunku studiów i modułów/przedmiotów. Określono, jakim zakresem wiedzy i umiejętności oraz jakimi kompetencjami będzie dysponować absolwent kończący studia na danym poziomie. Osiągnięcie efektów kształcenia kierunku *ekonomia* możliwe jest przez realizację celów i efektów szczegółowych poszczególnych przedmiotów. W Uczelni przyjęto jednolity układ sylabusu przedmiotu, który przewiduje sformułowanie wymagań wstępnych niezbędnych dla przystąpienia do realizacji danego przedmiotu, celów przedmiotu ujętych w formie 2-3 zadań oraz szczegółowych efektów przedmiotu w odniesieniu do przekazywanej w jego ramach wiedzy, kształtowanych umiejętności oraz

kompetencji społecznych. Cele i przedmiotowe efekty kształcenia w odniesieniu do przedmiotów ujętych w planie studiów zostały sformułowane w sposób merytorycznie prawidłowy.

Przeprowadzona analiza wskazuje, że efekty kształcenia dla studiów na kierunku *ekonomia*, zarówno kierunkowe jak i przedmiotowe i modułowe zostały określone w sposób odpowiadający wymaganiom przyjętym w Krajowych Ramach Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego dla ocenianego kierunku, poziomu kwalifikacji i profilu kształcenia.

Program kształcenia na kierunku *ekonomia* realizowany na Wydziale Biznesu Uczelni VISTULA opiera się na efektach kształcenia określonych dla kierunku studiów oraz dla przedmiotów ujętych w ramach modułów. Dla pierwszego stopnia studiów przyjęto strukturę kształcenia opartą na siedmiu modułach a dla studiów drugiego stopnia na sześciu modułach. Na studiach pierwszego stopnia realizowane są następujące moduły:

- Moduł ogólnouczelniany biznesowy składający się z przedmiotów przekazujących podstawową wiedzę potrzebną ekonomiście z zakresu prawa, socjologii, psychologii oraz kształtujących umiejętności informatyczne, formułowania tekstów, prowadzenia własnej działalności gospodarczej;
- Moduł przedmiotów podstawowych obejmuje przedmioty kształtujące wiedzę ekonomiczną w ujęciu makro- i mikroekonomii;
- Moduł przedmiotów do wyboru zakłada poszerzenie wiedzy uzupełniającej i umiejętności praktycznych z uwzględnieniem preferencji studentów;
- Moduł językowy przewiduje kształtowanie znajomości wybranego języka obcego i opcjonalną dalszą naukę języków obcych bądź udział w zajęciach prowadzonych w języku obcym;
- Moduł piąty - sportu i rekreacji - przeznaczony jest na realizowany w formie wychowania fizycznego dla studentów studiów stacjonarnych oraz sportu i rekreacji dla studentów studiów niestacjonarnych;
- Moduł szósty - zajęć praktycznych - składa się z przedmiotu uczącego praktycznych zastosowań ekonomii oraz praktyki zawodowej;
- Moduł siódmy - dyplomowania specjalistycznego - obejmuje konwersatoria dyplomowe i seminaria dyplomowe, które ustalane są z udziałem studentów i praktyków jako odpowiednio interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych.

Natomiast na studiach drugiego stopnia w programie kształcenia wprowadzono następujące moduły:

- Moduł ogólnouczelniany biznesowy, obejmujący *Ekonomię menedżerską* i *Prawo gospodarcze* oraz *metodykę przygotowania pracy magisterskiej*;
- Moduł przedmiotów podstawowych, składający się z przedmiotów obejmujący przedmioty ekonomiczne i narzędziowe niezbędne dla ekonomisty;
- Moduł językowy składający się z konwersatoriów poszerzających umiejętności językowe;
- Moduł zajęć praktycznych składający się z fakultatywnej praktyki zawodowej;
- Moduł przedmiotów do wyboru umożliwiający realizację preferencji studentów w zakresie poszerzenia wiedzy i umiejętności zawodowych;
- Moduł dyplomowania specjalistycznego składający się z konwersatoriów specjalistycznych i seminarium dyplomowego.

Program kształcenia na kierunku *ekonomia* realizowany na studiach pierwszego i drugiego stopnia na Wydziale Biznesu Uczelni VISTULA obejmuje treści przewidziane dla obszaru wiedzy nauk społecznych niezbędne z punktu widzenia kształcenia w dziedzinie nauk ekonomicznych, dyscyplinie ekonomia. Oprócz podstawowych i specjalistycznych treści ekonomicznych są to treści z zakresu nauk pokrewnych oraz umiejętności i kompetencje niezbędne dla absolwenta kierunku studiów *ekonomia*. Należy wskazać, że w sylabusach

przedmiotów sformułowane zostały efekty kształcenia dla każdego z nich z odniesieniem do efektów kierunkowych przyjętych dla ocenianego kierunku studiów. Przeporządkowanie wszystkich przedmiotów do odpowiednich modułów tworzy przejrzysty układ programu kształcenia wskazujący jaka wiedza, umiejętności i kompetencje społeczne kształtowane są w ramach każdego z nich. Jednocześnie zestawienie efektów kształcenia w formie macierzy pozwala na ocenę przyporządkowania poszczególnych kierunkowych efektów kształcenia do przedmiotów/modułów i rodzaj efektów realizowanych w ramach poszczególnych przedmiotów. Tak opracowany program kształcenia zapewnia spójność efektów kierunkowych i przedmiotowych, z zastrzeżeniem odnoszącym się do przedmiotów do wyboru, specjalnościowych i języków obcych.

W ramach oceny programowej dokonanej przez PKA w roku akademickim 2006/2007 nie zostały sformułowane zalecenia wymagające podjęcia działań naprawczych w zakresie kryterium 2.1.

2.2)

Opisy kierunkowych i przedmiotowych efektów kształcenia zostały sformułowane w sposób zrozumiały i przystępny. Określają one w syntetycznej i miarodajnej formie zakres wiedzy kształtowanej na ocenianym kierunku studiów, pozyskiwane przez absolwenta umiejętności zawodowe oraz kształtowane kompetencje społeczne. Zastrzeżenie budzi jedynie brak w sylabusach treści programowych dla przedmiotów do wyboru, specjalności i języków obcych. Ujęcie efektów kształcenia w formie tablic zawierających opisy efektów kierunkowych, podanie ich w każdym z sylabusów przedmiotów oraz z postaci macierzy zestawiającej efekty kierunkowe i efekty dla poszczególnych modułów/przedmiotów stwarza przejrzyste warunki do ich sprawdzenia.

W ocenie studentów efekty kształcenia sformułowane zostały w sposób zrozumiały. Studenci podkreślili też, że są one sprawdzalne zarówno dzięki odpowiedniemu modelowi prowadzenia zajęć, jak i dzięki skonstruowaniu pytań egzaminacyjnych i zaliczeniowych w sposób, który pozwala na ich sprawdzenie.

Publiczna dostępność opisu efektów kształcenia została w Uczelni zagwarantowana w ramach wdrożonego wewnętrznego systemu zapewnienia jakości. Pełny zakres informacji o koncepcji kształcenia, modułach zajęć i systemie ECTS jest dostępny na stronie internetowej Uczelni (zakładka ekonomia). Studenci na platformie Moodle mają dostęp do sylabusów poszczególnych przedmiotów, gdzie zawarte są również informacje o efektach wiedzy, umiejętności i kompetencjach społecznych. Studenci, a także kandydaci na studia, mogą uzyskać informacje o planowanych efektach kształcenia na kierunku w ramach organizowanych przez dziekana Wydziału cyklicznych spotkaniach. Dostęp do informacji o programie studiów, zakładanych efektach realizowanych modułów, a także o wymaganiach związanych z zaliczeniem poszczególnych przedmiotów i semestrów jest całkowicie wystarczający.

W ramach oceny programowej dokonanej przez PKA w roku akademickim 2006/2007 nie zostały sformułowane zalecenia wymagające podjęcia działań naprawczych w zakresie kryterium 2.2.

2.3)

Efektom kształcenia towarzyszy wskazanie treści kształcenia realizowanych w ramach przedmiotu z określeniem liczby godzin poświęconych na przekazanie każdej z nich. Liczba

godzin zajęć i pracy własnej studenta oraz przewidziane dla poszczególnych przedmiotów metody dydaktyczne i system weryfikacji etapowych osiągnięć studenta są dostosowane do charakteru poszczególnych przedmiotów i przyjętych celów kształcenia.

Analiza sylabusów przedmiotów prowadzi do stwierdzenia, że cele kształcenia w ramach poszczególnych przedmiotów i efekty kształcenia zostały sformułowane w sposób prawidłowy i ich realizacja zapewnia osiągnięcie założonych efektów kierunkowych, a tym samym ukształtowanie sylwetki absolwenta zgodnej z jej opisem sformulowanym przez Uczelnię. Zastrzeżenie dotyczy jedynie trzech wskazanych w poprzednim punkcie grup przedmiotów.

Opis efektów kształcenia na kierunku *ekonomia* zamieszczony jest na stronie internetowej Uczelni w E-Informatorze Programowym. Informator ten przeznaczony zarówno dla kandydatów na studia, jak i studentów zawiera w szczególności opisy efektów kształcenia na studiach I i II stopnia, prezentację sylwetki absolwenta, zawartość merytoryczną modułów kształcenia, plany studiów stacjonarnych i niestacjonarnych na obydwu poziomach kształcenia, liczby godzin zajęć dydaktycznych, formy prowadzenia zajęć i stosowane metody dydaktyczne oraz sposoby weryfikacji efektów kształcenia, opis systemu ECTS.

Można zatem stwierdzić, że z jednej strony opisy te są kompletne z punktu widzenia informacji oczekiwanych przez kandydatów i studentów, gdyż uwzględniają wszystkie niezbędne elementy dla zapoznania się z zawartością programu kształcenia, organizacją toku studiów i stosowanym systemem wyrażania ich efektów, a z drugiej strony ze względu na aktualnie preferowany przez te grupy interesariuszy sposoby pozyskiwania informacji, są dla nich w pełni dostępne.

System oceny efektów kształcenia jest określony w formie ogólnych zasad i procedur określony w Regulaminie studiów wprowadzonym Uchwałą Senatu Nr 4/2012 z dnia 9 października 2012 r. i zmienionym Uchwałą Senatu Nr 12/2013 z dnia 25 stycznia 2013 r. Regulamin przewiduje, że okresem zaliczeniowym jest rok akademicki, a okresem pomocniczym semestr. Regulamin studiów określa w szczególności warunki wpisania na listę studentów, możliwości uzyskania wpisu warunkowego, warunki i tryb uzyskiwania zaliczenia poszczególnych rodzajów zajęć, zasady informowania studentów o wynikach zaliczeń i egzaminów, możliwości wglądu studentów do prac pisemnych, zasady przystępowania do zaliczeń i egzaminów poprawkowych, zmiany terminu egzaminu, ubiegania się o egzamin komisyjny oraz o powtarzanie roku. System ocen jest kompletny i przejrzysty. Studenci mają możliwość zapoznania się z nim i są informowani przez prowadzących zajęcia o warunkach i wymaganiach związanych z zaliczeniem poszczególnych przedmiotów. Warunki zaliczenia każdego przedmiotu oraz składowe oceny określone są poza tym w sylabusach przedmiotów. Sposoby sprawdzania wiedzy i umiejętności są właściwie dostosowane do charakteru poszczególnych przedmiotów. Co jest szczególnie istotne i godne podkreślenia, sposoby (metody) weryfikacji efektów kształcenia są odniesione w ramach każdego przedmiotu do każdego ze sformułowanych efektów szczegółowych w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Sposoby (metody) weryfikacji realizacji efektów kształcenia są odpowiednio dobrane do charakteru poszczególnych przedmiotów. W szczególności stosowane są eseje, referaty, egzaminy pisemne w formie testów i pytań otwartych, zaliczenia pisemne, oceny aktywności na zajęciach, prace projektowe, przygotowanie raportu. Sylabusy określające warunki zaliczenia są dostępne, jak wskazano, E-Informatorze Programowym przygotowanym przez Uczelnię i zamieszczonym na jej stronie internetowej.

Proces dyplomowania jest w sposób ogólny określony w Regulaminie studiów oraz bardziej szczegółowo w Zarządzeniu Nr 22/2012 Rektora Akademii Finansów i Biznesu Vistula z dnia 10 października 2012 r. w sprawie „Zasad realizacji prac dyplomowych i wymagań dotyczących egzaminu dyplomowego w AFiBV”. Regulamin studiów wskazuje, że preferowaną formą pracy dyplomowej jest realizacja projektu na rzecz praktyki gospodarczej.

Wydziały otrzymały cele związane z procentowym udziałem prac związanych z praktyką gospodarczą. Praca dyplomowa przygotowywana jest pod kierunkiem nauczyciela akademickiego posiadającego co najmniej stopień naukowy doktora. W szczególnych przypadkach, po uzyskaniu upoważnienia ze strony Rady Wydziału, promotorem pracy licencjackiej może być magister, jeżeli posiada znaczące doświadczenie praktyczne. Promotorem pracy magisterskiej może być samodzielny pracownik naukowy, ale także w tym przypadku Rada Wydziału może upoważnić do jej prowadzenia doktora. Studenci mają możliwość wyboru promotora. Zasady określone zarządzeniem Rektora uszczegółwiają procedurę procesu dyplomowania określoną w Regulaminie studiów. Można stwierdzić, że proces dyplomowania opiera się na prawidłowych zasadach i odpowiada rozwiązaniom powszechnie stosowanym w krajowym szkolnictwie wyższym. Pozwala tym samym na zapewnienie realizacji celów i efektów kształcenia związanych z tym elementem procesu kształcenia. Uczelnia skłania do przygotowywania prac związanych z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Ich szacunkowy udział określony na podstawie sformułowania tematów w ramach wszystkich prac wyniósł w semestrze letnim roku akademickiego 2011/2012 około 45 proc.

Praca dyplomowa jest oceniana przez promotora i recenzenta powołanego przez dziekana. Egzamin dyplomowy jest egzaminem ustnym, a pytania są formułowane przez członków komisji w zakresie problematyki pracy dyplomowej oraz kierunku studiów. Szczegółowy zakres pytań jest ustalany przez Radę Wydziału. Końcowy wynik studiów jest ustalany jako średnia ważona obejmująca 0,6 średniej ocen ze studiów i po 0,2 oceny pracy dyplomowej i oceny z odpowiedzi na pytania egzaminu dyplomowego. Należy wskazać, że taki algorytm nadmiernie preferuje wynik z ostatniego etapu studiów, a w szczególności odpowiedzi na dyplomowe pytania egzaminacyjne. Należy rozważyć zwiększenie znaczenia wagi oceny pracy dyplomowej (licencjackiej i magisterskiej). Przynajmniej na egzaminie magisterskim można zastosować strukturę oceny na dyplomie 0,6:0,15 i 0,25 (ta ostatnia za pracę magisterską).

Skala odsiewu na ocenianym kierunku jest zróżnicowana w zależności od formy studiów. Na studiach stacjonarnych jest stosunkowo niewielka i w roku akademickim 2012/2013 według stanu na 20.04.2013 wynosiła poniżej 1 proc. Odsiew był spowodowany głównie rezygnacjami ze studiów pierwszego stopnia. Natomiast na studiach niestacjonarnych spowodowany był na studiach pierwszego stopnia przede wszystkim niezaliczeniem semestru (37 proc.), niezłożeniem w terminie pracy dyplomowej (11 proc.) oraz rezygnacjami ze studiów (3,7 proc.). Na studiach niestacjonarnych drugiego stopnia skala odsiewu była mniejsza i wynikała głównie z niezłożenia w terminie pracy dyplomowej (9 proc.), niezaliczenia semestru (5 proc.) oraz rezygnacji ze studiów (3 proc.). Można zatem stwierdzić, że większość studentów jest skreślana ze względu na niespełnienie wymagań dydaktycznych. Rezygnacje ze względów osobistych są stosunkowo nieliczne. Problem odsiewu jest monitorowany przez władze Uczelni i Wydziału. Uczelnia deklaruje udzielanie pomocy studentom noszącym się z zamiarem rezygnacji ze studiów w formie wsparcia materialnego.

Dokumentacja toku studiów związana z potwierdzeniem uzyskania przez studenta zakładanych efektów kształcenia i kwalifikacji, tj. protokoły egzaminacyjne, karty okresowych osiągnięć studenta prowadzona jest prawidłowo.

Natomiast suplementy do dyplomu zawierają określenia niezgodne w ustawą Prawo szkolnictwie wyższym, tj.

- *W pkt. II - Informacje o dyplomie ust. 4 i 5 – Nazwa i status Uczelni podaje się informacje o uczelni jako – uczelni państwowej, podczas gdy zgodnie z ustawą, aktualnie funkcjonują uczelnie publiczne i niepubliczne. Ponadto rejestr prowadzony przez ministra właściwego*

do spraw szkolnictwa wyższego nosi aktualnie nazwę – rejestr uczelni niepublicznych i związków uczelni niepublicznych;

- *W pkt. III – Informacje o poziomie wykształcenia – ust. 1 – poziom posiadanego wykształcenia podaje się informacje „wyższe studia zawodowe” podczas gdy zgodnie z ustawą powinno się wpisywać studia pierwszego lub drugiego stopnia;*
- *W pkt. IV Informacje o treści studiów w ust. 1 forma studiów; wpisuje się „niestacjonarne zaoczne” podczas gdy zgodnie z przepisami ustawy studia są stacjonarne i niestacjonarne;*
- *W pkt. V – Informacje o uprawnieniach posiadacza dyplomu w ust. 1 dostęp do dalszych studiów – wskazane jest wpisywanie możliwości kontynuowania nauki na studiach drugiego stopnia (po ukończeniu studiów pierwszego stopnia) oraz studiów trzeciego stopnia (po ukończeniu studiów drugiego stopnia), a nie jak to jest aktualnie wpisywane „możliwość uzupełnienia kształcenia na studiach magisterskich uzupełniających”.*

Uczelnia nie wydaje dyplomów i suplementów do dyplomów (np. nr alb. 35451, 34956) w terminie niezgodnym zapisem § 13 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 września 2011 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów (Dz. U. Nr 201, poz. 1188). Ponadto odpisy dyplomów zawierają inną nazwę Uczelni, niż ich oryginały (np. nr dyplomu 19062, 18892).

Uczelnia posiada własne archiwum, jednakże w Uczelni nie zostały opracowane dokumenty związane ze sposobem przechowywania teczek osobowych studenta – zgodnie z wymaganiami określonymi w przepisach § 4 ust. 2 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 września 2011 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów (Dz. U. Nr 201, poz. 1188). Zgodnie z informacjami uzyskanymi w czasie wizytacjiteczki absolwentów przechowuje się w uczelni przez okres 50 lat.

Zasady archiwizowania prac zaliczeniowych oraz egzaminacyjnych zostały opisane w Regulaminie studiów, zgodnie z którym nauczyciele akademicy przechowują prace zaliczeniowe i egzaminacyjne do końca semestru następującego po semestrze, w którym praca zaliczeniowa lub egzamin został przeprowadzony.

Studentom przedstawiane są sylabusy, zawierające efekty kształcenia, na pierwszych zajęciach. Sylabusy te są także publikowane w Internecie (w zakładce, do której dostęp mają zalogowani studenci). System obejmuje wszystkie kategorie efektów kształcenia i przewiduje właściwe dla nich sposoby weryfikacji. Studenci wiedzą, jak korzystać z sylabusów oraz jak odczytywać opisane efekty kształcenia. W trakcie spotkania z zespołem oceniającym zwrócili uwagę, że sylabusy traktują jak swojego rodzaju „rozkład jazdy”, dzięki czemu wiedzą, czego i w jakim czasie będą się uczyć w trakcie zajęć.

W ramach oceny programowej dokonanej przez PKA w roku akademickim 2006/2007 Zespół Oceniający wskazał na konieczność wprowadzenia w procesie dyplomowania opinii pisemnej promotora wyrażanej na odpowiednim formularzu. Uczelnia wprowadziła taki formularz i promotorzy formułują opinie o pracy dyplomowej.

Uczelnia nie prowadzi na ocenianym kierunku studiów kształcenia na odległość.

2.4)

W Uczelni, w tym w odniesieniu do ocenianego kierunku studiów, prowadzone są badania losów absolwentów. Działalność ta jest uregulowana w Zarządzeniu Nr 18/2012 Rektora Akademii Finansów i Biznesu Vistula z dnia 10 października 2012 r. w sprawie systemu monitorowania losów zawodowych absolwentów w Akademii Finansów i Biznesu Vistula z siedzibą w Warszawie. Badania te prowadzone są w czterech etapach – zbieranie informacji

kontaktowych i zgody na prowadzenie badań w odniesieniu do absolwentów kończących aktualnie studia, podejmowanie kontaktu po sześciu miesiącach od ukończenia studiów oraz kontakt z absolwentami po 3 i 5 latach od ukończenia studiów. Zarządzenie wprowadziło kompleksowy system badania losów absolwentów obejmujący jego procedury, zasady, narzędzia oraz sposoby wykorzystywania efektów badań. Baza danych absolwentów została stworzona w odniesieniu do rocznika 2012. W maju 2013 roku został zrealizowany drugi etap badań w drodze kontaktu ze absolwentami ujętymi w bazie, które pozwoliły na aktualizację danych kontaktowych oraz uzyskanie informacji na temat statusu zawodowego, miejsca pracy i zajmowanego stanowiska, zadowolenia z pracy oraz przekazanie informacji na temat ankiety dostępnej w formie elektronicznej i przedsięwzięć związanych z aktywizacją zawodową podejmowanych przez Uczelnię. Działania te zostały przez Uczelnię udokumentowane w formie raportów z dotychczas przeprowadzonych działań.

Badania monitorowania losów absolwentów przeprowadzane są w czterech etapach. Pierwszy etap realizowany jest w dniu egzaminu dyplomowego po ogłoszeniu jego wyniku. Drugi etap realizowany jest pół roku po zakończeniu studiów. Trzeci i czwarty etap realizowane są w formie ankiety po upływie 3 i 5 lat po zakończeniu studiów.

Biuro Praktyk i Karier uczelni tworzy elektroniczną i papierową bazę osób uczestniczących w badaniu losów zawodowych absolwentów, realizuje badania oraz opracowuje i przekazuje ich wyniki Komisji ds. zapewnienia jakości kształcenia badań i realizacji „trzeciej misji uczelni” § 6 zarządzenia nr 18/2012 roku z dnia 10 października 2012 roku w sprawie systemu monitorowania losów zawodowych absolwentów w Akademii Finansów i Biznesu Vistula z siedzibą w Warszawie.

Skonstruowany został kwestionariusz ankiety. Pytania w nim zawarte dotyczą tego, czy studenci podczas studiów podejmowali jakieś prace, czy otrzymywali stypendia naukowe. Ankieta nie zawiera pytań dotyczących sytuacji zawodowej absolwentów, nie ma także pytań otwartych i miejsca na wpisanie własnych uwag i sugestii. Jest to ankieta typowo statystyczna.

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych

Tematy prac dyplomowych w dużej części są niezwiązane z kierunkiem *ekonomia*. Analiza tematów 569 prac licencjackich i magisterskich obronionych w latach 2011-2012 wskazuje, że kierunkowi *ekonomia* odpowiada około 20% tematów. Większość tematów prac dotyczy treści kształcenia na kierunku *finanse i rachunkowość*. Także wykaz seminariów dyplomowych i ich obsady personalnej wskazuje, że specjalnością naukową promotorów są finanse, a w mniejszym zakresie turystyka i rekreacja, a nie ekonomia.

Prace w większości zawierają rozbudowane rozdziały oparte na odtwórczej analizie opisowej wybranego zagadnienia. Części empiryczne prac dyplomowych są istotnie ograniczone, a zakresy przeprowadzonych analiz i wykorzystanych metod badawczych są z reguły wąskie. Znaczna część prac licencjackich, ale także niektóre magisterskie są słabe. Należy sformułować zalecenia zwiększenia zaangażowania promotorów prac dyplomowych w trakcie seminariów licencjackich i magisterskich nad kontrolowaniem jakości prac i podwyższeniem wymagań merytorycznych i formalnych prac dyplomowych wobec realizacji kształcenia na poziomie ogólniakademickim.

Część promotorów i recenzentów sporządza ogólnikowe opinie o charakterze opisu zawartości pracy, a nie dokonuje ich ocen merytorycznych. Zdarzają się opinie zawyżające ocenę końcową pracy. Wskazane jest zalecenie recenzentom bardziej wnikliwych opinii o wartości pracy i dokładniejszego uzasadniania oceny końcowej.

Analiza ocen dla 569 prac na egzaminie dyplomowym w latach 2011-2012 wskazuje, że średnia ocen z egzaminu dyplomowego wyniosła 3,88, średnia ocen na dyplomie 4,06, liczba dyplomów z oceną dostateczną wyniosła 57 (10%), a z oceną bardzo dobrą 96 (16,9%). Także analiza ocen z sesji zimowej roku akademickiego 2012/2013 wskazuje, że nie występuje w Uczelni zjawisko zawyżania ocen w procesie dyplomowania. Oceny „bardzo dobry” wystawiono jedynie w 5 przypadkach, dominowały oceny „dobry” – 74 proc., a oceny „dostateczny” stanowiły 21 proc.

Prace przejściowe są archiwizowane przez Uczelnię. Prace przedłożone do wglądu zawierały na ogół standardowe testy wyboru lub zawierały pytania opisowe. Niektóre prace zespołowe miały charakter wydrukowanych prezentacji multimedialnych, których poziom i zawartość trudno było ocenić bez udziału w prezentacji. Prace przejściowe były sprawdzone, niektóre zawierały oceny, inne tylko punktację przydzieloną poszczególnym zadaniom. Pytania zadawane na egzaminach na ogół dotyczyły zagadnień podstawowych, a rzadziej odpowiedzi wymagały pogłębionej wiedzy szczegółowej.

Można jednak uznać, że weryfikacja etapowych efektów kształcenia w Uczelni jest przeprowadzana wystarczająco dokładnie.

W ramach oceny programowej dokonanej przez PKA w roku akademickim 2006/2007 nie zostały sformułowane zalecenia wymagające podjęcia działań naprawczych w zakresie oceny prac dyplomowych i etapowych, poza wskazanym brakiem opinii promotora.

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego   *znacząco*

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

2.1) Sformułowanie założonych w programie kształcenia dla studiów na kierunku *ekonomia* kierunkowych oraz przedmiotowych i modułowych efektów kształcenia jest zgodne z Krajowymi Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego dla ocenianego kierunku, poziomu kwalifikacji i profilu kształcenia, a także odpowiada przyjętej w Uczelni koncepcji rozwoju kierunku studiów.

Opisy efektów kształcenia są opublikowane w formie E-Informatora Programowego na stronie internetowej Uczelni, sylabusy przedmiotów wraz z określeniem zakładanych efektów kształcenia są dostępne na platformie Moodle i tym samym spełniony jest wymóg pełnej dostępności do informacji na ich temat.

2.2) Kierunkowe i modułowe/przedmiotowe efekty kształcenia tworzą spójną całość, zostały sformułowane w sposób zrozumiały i pozwalają na realizację wymagań w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych określonych dla profilu ogólnoakademickiego w odniesieniu do studiów na kierunku *ekonomia*. Zastrzeżenia budzi jedynie brak treści programowych dla przedmiotów do wyboru, specjalnościowych i języków obcych

Efekty kształcenia zostały opracowane i są dla studentów zrozumiałe.

2.3) Cele i efekty kształcenia przyjęte dla poszczególnych przedmiotów są sformułowane w sposób merytoryczny i prawidłowy i pozwalają na realizację kierunkowych efektów kształcenia. System oceny efektów kształcenia jest określony w Regulaminie studiów, a szczegółowe warunki zaliczenia każdego przedmiotu są podane w jego sylabusie. Wszystkie informacje związane z systemem oceny są dostępne na stronie internetowej Uczelni. Zasady realizacji seminarium dyplomowego powinny w większym stopniu zapewnić podejmowanie tematów prac zgodnych z kierunkiem studiów *ekonomia*. Należy też zadbać o podniesienie jakości prac licencjackich i magisterskich, a także

zapewnić większe zaangażowanie promotorów w trakcie przygotowywania prac dyplomowych. Wskazane jest dokładniejsze wypełnianie formularzy oceny prac dyplomowych.

System oceniania jest przejrzysty, a zasady oceniania są powszechnie dostępne. Wśród studentów panuje pełne rozeznanie dotyczące zarówno zakresu materiału, jak i wymagań egzaminacyjnych i zaliczeniowych.

2.4) W Uczelni stworzony został system badania losów absolwentów i prowadzone są od ubiegłego roku takie badania.

Absolwenci wypełniają ankiety dotyczące losów absolwentów. Pytania zawarte w ankiecie są ogólne i zamknięte, nie ma możliwości na wpisanie swoich uwag, opinii czy sugestii.

Kryterium 3. Program studiów umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

3.1)

W opinii studentów realizowany program kształcenia umożliwia osiągnięcie każdego z zakładanych efektów kształcenia. Podczas spotkania z ZO przeanalizowane zostały sylabusy do dwóch losowo wybranych przedmiotów, studenci podkreślili, że treści w nich zawarte w pełni odzwierciedlają strukturę zajęć, a wyszczególnione umiejętności, kompetencje i wiedza, jakie powinni pozyskać studenci w toku nauki są możliwe do zrealizowania.

Studenci byli zaznajomieni z założeniami systemu punktacji ECTS, wiedzieli, ilu godzinom nakładu pracy odpowiada 1 punkt ECTS. W ich ocenie punkty przydzielone poszczególnym przedmiotom w pełni odpowiadają rzeczywistemu nakładowi pracy, jaki konieczny jest do uzyskania zakładanych efektów kształcenia.

Kwestie dotyczące sekwencji przedmiotów określonych w planie i programie studiów ocenione zostały bardzo pozytywnie. W Ocenie studentów sekwencja ta jest spójna i logiczna, wszystko ułożone jest, w sposób który pozwala na zapoznanie się z podstawami zagadnień w pierwszym etapie edukacji, natomiast późniejszych semestrach prezentowane są zagadnienia, które wymagają odpowiedniego przygotowania teoretycznego, zaznajomienia z podstawowymi pojęciami i zagadnieniami, które studenci poznali na początku procesu dydaktycznego.

W opinii studentów zarówno czas trwania kształcenia, forma zajęć dydaktycznych i dobór treści kształcenia zostały ustalone w sposób prawidłowy. Studenci podkreślili przy tym, że poprzez liczne ankietach (także prowadzonych za pomocą systemu USOS) mają możliwość na bieżąco wypowiadać się na temat planu i programu studiów oraz wskazywać przedmioty, które powinny zostać wprowadzone, opinie te są brane pod uwagę, w związku z tym plan studiów jest bardzo dopasowany do potrzeb studentów i ich oczekiwań.

Podczas spotkania z ZO obecnych było tylko 7 osób, z czego dużą część stanowiły osoby, które studiuje w trybie niestacjonarnym, w związku z tym opinie o praktykach, które zostały wygłoszone podczas spotkania pochodziły niejako „z drugiej ręki”. Studenci wskazali, że w przypadku osób pracujących nie stanowi problemu zaliczenie na poczet praktyki studenckiej pracy zawodowej. Studenci występują z odpowiednim wnioskiem, a po uzyskaniu zgody otrzymują wpis do indeksu. Ci studenci, którzy nie pracują kierowani są na praktyki, które związane są z kierunkiem i profilem studiów. Zazwyczaj są to instytucje finansowe lub inne

jednostki związane z ekonomią. Z opinii, które zostały przytoczone na spotkaniu wynika, że studenci są zadowoleni z takiej formy praktyk.

Studenci mają możliwość indywidualizacji procesu kształcenia, m.in. poprzez indywidualną organizację studiów. Odsetek studentów, którzy korzystają z indywidualnej organizacji studiów jest niewielki, jest to bowiem ok. 4 osób. Indywidualna organizacja studiów we wspomnianych czterech przypadkach podyktowana jest względami zdrowotnymi i niemożnością kontynuowania nauki w trybie podstawowym.

Uregulowania dotyczące studentów niepełnosprawnych przewidują możliwość uruchomienia mechanizmów, które pozwolą studentom z niepełnosprawnościami na studiowanie w dogodnym dla nich trybie. Ustalone to zostało w regulaminie.

Studenci niepełnosprawni mogą też otrzymać zgodę na przedłużenie czasu przeznaczonego na pisanie egzaminu, student może także uzyskać zgodę na nagrywanie wykładu (w przypadku, kiedy nie może sporządzać notatek), student może także złożyć wniosek do prorektora o pozwolenie na włączenie do udziału w zajęciach osób trzecich, w szczególności asystenta osoby niepełnosprawnej (§11- zasady realizowania studiów przez studentów niepełnosprawnych w świetle regulaminu studiów).

Zarządzeniem nr 14/2012 z dnia 10 października 2012 roku powołana została komisja ds. studentów niepełnosprawnych, której zadania to m.in. monitorowanie działań uczelni podnoszących jakość warunków studiowania osób niepełnosprawnych, usuwanie barier studentom niepełnosprawnym, pomoc w rozwiązywaniu indywidualnych problemów (§ 2). Pomoc ta przewidziana została dla studentów, którzy niepełnosprawność mają potwierdzoną orzeczeniem właściwego organu jak i dla osób przewlekle chorych, które nie mają orzeczonego stopnia niepełnosprawności, ale które z uwagi na stan zdrowia są trwale niezdolne do uczestniczenia w procesie standardowo realizowanym na uczelni (§3).

Przeprowadzenie pełnej oceny w tym zakresie nie jest możliwe ze względu na fakt, że dla części modułów i przedmiotów nie określono treści programowych. Odnosi się to do języka obcego, przedmiotów do wyboru, przedmiotów specjalizacyjnych, seminariów dyplomowych. Zagadnienia te stanowią przedmiot szczegółowej analizy i oceny w dalszych częściach raportu. W każdym bądź razie braki te oznaczają, że nie można na tym etapie ocenić czy zostaną zrealizowane wszystkie cele i efekty kształcenia i możliwe będzie uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta.

Efekty kształcenia dla ocenianego kierunku studiów zostały przyjęte Uchwałą Senatu Uczelni Vistula nr 23/2012 z dnia 17 września 2012 r. w sprawie zatwierdzenia efektów kształcenia dla kierunków studiów prowadzonych dla studentów rozpoczynających studia od roku akademickiego 2012/2013. Programy kształcenia zostały natomiast przyjęte w maju 2013 r. Uchwałą Rady Wydziału Biznesu z dnia 31.05.2012 r. w sprawie przyjęcia programów kształcenia na kierunkach studiów prowadzonych na Wydziale Biznesu obowiązujących od roku akademickiego 2012/2013. Oznacza to, że programy kształcenia zostały przyjęte przez Radę przed uchwaleniem przez Senat efektów kształcenia, podczas gdy kolejność powinna być odwrotna.

Studia pierwszego stopnia, zarówno stacjonarne, jak i niestacjonarne, na ocenianym kierunku trwają trzy lata (6 semestrów) Na stopień realizacji zakładanych celów i efektów kształcenia niewątpliwym wpływ wywiera liczba godzin objętych programem studiów, liczba godzin przeznaczonych na poszczególne przedmioty i formy realizacji zajęć. Łączny wymiar godzin zajęć na stacjonarnych studiach pierwszego stopnia (bez fakultatywnej praktyki zawodowej) wynosi jedynie 1545 godzin. Wymiar godzin z niektórych przedmiotów jest niski

z punktu widzenia możliwości realizacji związanych z nimi efektów kształcenia – np. *Rachunkowość* jest prowadzona jedynie w formie 30-godzinnego wykładu, *Makroekonomia* także obejmuje 30-godzinny wykład, podobnie *Zarządzanie projektami*. Tymczasem na przedmiot Umiejętności akademickie przeznaczono 15 godzin, podobnie jak na *Warsztaty pisarskie* czy *Autoprezentacje*. Seminarium dyplomowe obejmuje na studiach stacjonarnych pierwszego stopnia aż 120 godzin. Zastrzeżenia z punktu widzenia realizacji efektów kształcenia dla kierunku studiów *ekonomia* budzi także prowadzenie większości przedmiotów stanowiących podstawę wykształcenia ekonomisty wyłącznie w formie wykładu (*Podstawy ekonomii, Podstawy zarządzania, Podstawy rachunkowości, Makroekonomia, Międzynarodowe stosunki gospodarcze, Finanse publiczne, Polityka społeczna, Polityka gospodarcza, Gospodarka światowa*). Sytuacja ta odnosi się także do studiów drugiego stopnia, gdzie takie przedmioty jak: *Ekonomia menedżerska, Prawo gospodarcze, Rynek finansowy, Gospodarowanie zasobami ludzkimi, Ekonomia międzynarodowa, Makroekonomia* mają formę wyłącznie wykładów.

Studia niestacjonarne pierwszego stopnia realizowane są w wymiarze godzinowym (bez fakultatywnej praktyki dyplomowej, na którą przewidziano 120 godzin) 1115 godzin. Opierają się one na tym samym układzie przedmiotów, ale w odniesieniu do części z nich realizowanych w mniejszym wymiarze godzinowym. Dotyczy to w szczególności *Technologii informacyjnych* (20 godz.), *języka obcego 1* (20), *Ekonomii w praktyce 1* (15), *języka obcego 2* (20), *Ekonomii w praktyce 2* (15). Mały wymiar godzin z *Technologii informacyjnych* ogranicza w poważnym stopniu możliwości realizacji ważnych dla ekonomisty umiejętności związanych z posługiwaniem się narzędziami informatycznymi. Należy zwłaszcza podkreślić, że język obcy realizowany jest na studiach stacjonarnych pierwszego stopnia w wymiarze 90 godzin, a na studiach niestacjonarnych w wymiarze jedynie 40 godzin. Co prawda studenci mają możliwość kontynuacji nauki języka obcego na wyższym semestrze, ale traktowana jest ona fakultatywnie z wyborem innego przedmiotu. Trudno oczekiwać realizacji efektów kształcenia związanych z językiem obcym przy tak niskim wymiarze zajęć.

Studia stacjonarne i niestacjonarne drugiego stopnia trwają dwa lata (4 semestry). Studia w formie stacjonarnej realizowane są w stosunkowo dużym wymiarze czasowym obejmującym 1200 godzin (bez fakultatywnej praktyki zawodowej), a studia niestacjonarne w wymiarze 645 godzin (także bez uwzględnienia fakultatywnej praktyki). Uzasadnieniem dla dużego łącznego wymiaru godzin na studiach stacjonarnych drugiego stopnia jest według wyjaśnienia władz Uczelni zamiar przygotowania kandydatów na studia trzeciego stopnia. Należy również wskazać, że na studiach tych około 90 proc. stanowią cudzoziemcy. Oceniając program kształcenia należy w szczególności wskazać, że aż 7 z 9 przedmiotów podstawowych i kierunkowych prowadzonych jest wyłącznie w formie wykładów. Ćwiczenia przewidziane są jedynie dla dwóch przedmiotów z tej grupy. Biorąc pod uwagę znaczną liczebność grup wykładowych na studiach niestacjonarnych drugiego stopnia budzi to zastrzeżenia co do możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia, zwłaszcza w zakresie umiejętności, związanych z tymi przedmiotami. Co prawda liczba godzin przewidziana na wykłady (300 na studiach stacjonarnych i 235 na studiach niestacjonarnych) jest relatywnie mała w stosunku do liczby godzin określonej dla ćwiczeń (165 bez praktyki zawodowej dla obydwu form studiów) i konwersatoriów (735 na studiach stacjonarnych i 245 na studiach niestacjonarnych), ale do tej ostatniej grupy zaliczono także naukę języka obcego i seminaria dyplomowe.

Uczelnia prowadzi kształcenie na ocenianym kierunku studiów pierwszego i drugiego stopnia w ramach programów realizowanych w całości w języku obcym. Programy te obejmują niższą liczbę godzin niż realizowane w języku polskim. Na studiach stacjonarnych pierwszego stopnia wymiar godzin bez fakultatywnej praktyki zawodowej (120 godzin)

wynosi zaledwie 1485 godzin, a na studiach niestacjonarnych bez praktyki 1115 godzin. Natomiast na studiach stacjonarnych drugiego stopnia łączny wymiar godzin bez fakultatywnej praktyki (120) wynosi 840, a na studiach niestacjonarnych 765 godzin. Struktura przedmiotowa wszystkich programów prowadzonych w języku angielskim jest analogiczna do programów w języku polskim. Występują jedynie różnice co do liczby godzin seminariów oraz struktury form zajęć – na studiach w języku angielskim więcej jest wykładów, a mniej ćwiczeń i konwersatoriów. Udział wykładów w programach kształcenia w języku angielskim dla wszystkich poziomów i form studiów wynosi około 50 proc. ogólnego wymiaru godzin. Należy także wskazać, że w systemie POLON Uczelnia nie przedstawiła informacji o kształceniu na studiach stacjonarnych w języku angielskim.

W programie kształcenia obowiązującym od 1 października 2012 r. nie określono specjalności jakie będą realizowane na studiach, gdyż ma to stanowić przedmiot negocjacji ze studentami, ani tym bardziej treści przedmiotów, które mają być realizowane w ramach kształcenia specjalistycznego. Na kształcenie specjalnościowe przewidzianych jest na studiach pierwszego stopnia (stacjonarnych i niestacjonarnych) oraz na studiach niestacjonarnych drugiego stopnia łącznie po 60 godzin realizowanych w formie czterech konwersatoriów dyplomowych specjalistycznych. Inaczej wygląda sytuacja na studiach stacjonarnych drugiego stopnia, na których na te przedmioty przewidziano łącznie 240 godzin. Brak określenia treści programowych uniemożliwia ocenę możliwości realizacji celów i efektów kształcenia dla tej grupy przedmiotów, ale mały ich wymiar rodzi wątpliwości co do możliwości przekazania szerszej wiedzy i ukształtowania umiejętności specjalistycznych. Uznając za prawidłowe stworzenie studentom możliwości wyboru specjalności, za niewłaściwe należy jednak uznać, że studenci podejmując naukę nie wiedzą, jaką specjalność będą mogli studiować. Co więcej w programie studiów, które podjęli brak jest alternatywnych programów specjalności, gdyż dla tej grupy przedmiotów nie podano treści merytorycznych.

Na pierwszym stopniu studiów wstępna lista specjalności obejmuje *Biznes międzynarodowy*, *Stosunki gospodarcze ze Wschodem* oraz *Zakładanie i prowadzenie własnej firmy*. Nazwa tej ostatniej specjalności jest identyczna z przedmiotem obligatoryjnym ujętym w programie studiów. Natomiast na drugim stopniu studiów wstępna lista specjalności obejmuje 9 specjalności: *Międzynarodowe stosunki ekonomiczne*, *Handel międzynarodowy w dobie globalizacji*, *Bankowość*, *Rachunkowość w biznesie*, *Strategie podatkowe w firmie*, *Finanse i rynki finansowe*, *Ekonomika turystyki i rekreacja*, *Turystyka międzynarodowa*, *Zastosowania informatyki w biznesie*. Na podstawie nazw specjalności należy wskazać, że jedynie dwie pierwsze specjalności mieszczą się jednoznacznie w kanonie wiedzy kierunku *ekonomia*, cztery dalsze ewidentnie należą do kierunku *finanse i rachunkowość*, a dwie kolejne związane są z kierunkiem *turystyka i rekreacja*. Dla specjalności tych nie podano jeszcze zawartości merytorycznej w formie przedmiotów. Uczelnia ma świadomość braku zgodności części proponowanych specjalności z kierunkiem studiów, czemu dała wyraz w E-Infomatorze Programowym. Tłumaczenie, że znaczący udział w ich zaproponowaniu mieli studenci jest przy tym niezrozumiałe, gdyż to uczelnia ponosi odpowiedzialność za zgodność programu kształcenia z obowiązującymi przepisami.

Znaczenie przypisane poszczególnym modułom/przedmiotom w strukturze programu kształcenia jest zróżnicowane. Na studiach pierwszego stopnia do Modułu ogólnouczelnianego biznesowego przypisanych zostało 31 punktów ECTS, do Modułu przedmiotów podstawowych 71 punktów, a do Modułu przedmiotów do wyboru 36 punktów. Należy przy tym wskazać, że Uczelnia traktuje przedmioty przekazujące treści podstawowe szerzej, niż to jest powszechnie rozumiane. W ujęciu Uczelni Moduł przedmiotów podstawowych obejmuje zarówno „klasyczne” przedmioty podstawowe, jak i przedmioty kierunkowe. W każdym bądź razie taka struktura rozkładu punktów ECTS oznacza, że na

przekaz treści oraz kształtowanie umiejętności i kompetencji społecznych w ramach tych trzech modułów przeznaczonych jest 77 proc. wszystkich punktów ECTS. Na studiach drugiego stopnia Moduł przedmiotów podstawowych skupia 44 punkty ECTS, Moduł przedmiotów do wyboru 20 punktów, a Moduł ogólnouczelniany biznesowy jedynie 16. Natomiast relatywnie dużego znaczenia nabiera Moduł dyplomowania specjalistycznego (36 punktów ECTS). Takie rozłożenie proporcji, w szczególności nadanie dużej wagi ostatniemu ze wskazanych modułów należy uznać za prawidłowe z punktu widzenia realizacji efektów kształcenia w ramach całego programu studiów. Należy jednak zwrócić uwagę, że na studiach pierwszego stopnia Modułowi zajęć praktycznych przypisano jedynie 5 punktów ECTS, a sama praktyka zawodowa jest traktowana jako fakultatywna. Na studiach drugiego stopnia przypisano jej wręcz 0 punktów. Pozostaje to w sprzeczności z deklarowanym przez Uczelnię realizowaniem kształcenia na ocenianym kierunku jako prowadzonym w ramach „upraczynionego profilu ogólnoakademickiego”. Zajęcia w ramach przedmiotu *Ekonomia w praktyce*, na które przewidziano po 30 godzin w semestrach II i III na studiach stacjonarnych pierwszego stopnia i po 15 godzin na tych samych semestrach studiów niestacjonarnych prowadzone są jako wykłady otwarte przez praktyków. Ujęcie w programie kształcenia zajęć prowadzonych przez praktyków należy uznać za wartościowy element uzupełnienia wiedzy i umiejętności studentów.

Program kształcenia obejmuje moduł przedmiotów do wyboru. W jego ramach realizowane mają być przedmioty, które zostaną uzgodnione ze studentami, przedstawicielami praktyki oraz kadrą dydaktyczną. Na etapie tworzenia i zatwierdzania koncepcji kształcenia przedmioty te nie zostały określone imiennie. Nie można zatem określić na podstawie materiałów ujętych w opisie koncepcji kształcenia w jakim zakresie będą realizowały efekty kształcenia w odniesieniu do wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Moduł przedmiotów do wyboru przewiduje uzyskanie za nie na studiach pierwszego stopnia 36, a na studiach drugiego stopnia 20 punktów ECTS. W takiej wizytacji przekazano Zespołowi Oceniającemu wykaz 5 przedmiotów do wyboru dla studiów drugiego stopnia. Podane zostały jednak tylko nazwy przedmiotów, bez ich treści programowych. Dwa z nich dotyczą zagadnień finansowych, dwa stosunków międzynarodowych i jeden etyki biznesu bez określenia wymiaru ich godzin i punktów ECTS. Studenci kierunku *ekonomia* mogą także wybierać przedmioty oferowane na innych kierunkach studiów – wykaz obejmuje w tym przypadku 4 przedmioty z zakresu finansów. Poza przedmiotami wchodzącymi w skład modułu przedmiotów do wyboru studenci mają możliwość dokonywania wyboru specjalności i konwersatoriów specjalistycznych, co poszerza liczbę punktów ECTS dla przedmiotów wybieralnych do 61 punktów na studiach pierwszego i 51 na studiach drugiego stopnia. Oznacza to realizację wymagań sformułowanych w tym zakresie przez Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5.10.2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445).

Program kształcenia określa w ramach sylabusów poszczególnych przedmiotów stosowane w odniesieniu do większości z nich metody dydaktyczne. Metody te nie są określone bezpośrednio jako element poszerzania wiedzy i rozwijania umiejętności oraz kompetencji społecznych, lecz pośrednio, jako metody weryfikacji efektów kształcenia. Dlatego w przypadku niektórych przedmiotów trudno określić, w oparciu o jakie metody dydaktyczne jest on prowadzony. W każdym bądź razie metody dydaktyczne są, ogólnie oceniając program kształcenia, zróżnicowane i prawidłowo dobrane do poszczególnych przedmiotów. Jako najczęściej stosowane występują: rozpatrywanie studiów przypadków, ćwiczenia zespołowe i zespołowe wykonywanie zadań, prowadzenie dyskusji, przygotowanie autoprezentacji, przygotowanie projektu, przygotowanie analiz rynkowych, modeli ekonometrycznych. Należy jednak wskazać, że w laboratoriach komputerowych prowadzone

są jedynie zajęcia z Technologii informacyjnej. Podejście takie nie jest właściwe z punktu widzenia kształtowania umiejętności praktycznych studentów, którzy w środowisku pracy typowym dla absolwentów kierunku *ekonomia* zetkną się z koniecznością zastosowania szeregu narzędzi informatycznych.

System ECTS funkcjonuje w Uczelni na podstawie regulacji wprowadzonych do Regulaminu studiów. Regulacje te zawarte są w dwóch paragrafach i są, zgodnie z charakterem Regulaminu studiów, dość ogólne. W Uczelni nie wprowadzono odrębnym aktem wewnętrznym bardziej szczegółowych zasad systemu ECTS. Regulamin studiów przewiduje::

- punkty ECTS przypisane są za całkowity nakład pracy studenta związany z uzyskaniem założonych efektów kształcenia przypisanych poszczególnym zajęciom ujętym w planie studiów;
- przygotowanie i złożenia pracy dyplomowej;
- praktyki zawodowe.

Określa również, że jeden punkt odpowiada efektom kształcenia, których uzyskanie wymaga średnio od studenta 25-30 godzin pracy. Wskazuje jako warunek zaliczenia roku uzyskanie nie mniej niż 60, zaliczenia semestru nie mniej niż 30 punktów ECTS.

Dla uzyskania kwalifikacji zawodowych związanych z ukończeniem studiów pierwszego stopnia niezbędne jest uzyskanie 180 punktów ECTS. Jest ona taka sama dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Dla ukończenia studiów drugiego stopnia absolwent musi się wykazać uzyskaniem 120 punktów ECTS, także w tym przypadku równej zarówno dla studiów stacjonarnych, jak i niestacjonarnych.

Należy nadmienić, że w Uczelni powołano koordynatora ds. ECTS. System ECTS został opisany na potrzeby odbiorców informacji w katalogach ECTS przygotowanych odrębnie dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych.

System ECTS stosowany w Uczelni prowadzącej oceniany kierunek studiów jest zgodny z zasadami określonymi w odpowiednich przepisach, tj. Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14.09.2011 r. w sprawie warunków i trybu przenoszenia zajęć realizowanych przez studenta (Dz. U. Nr. 201, poz. 1187)

Sekwencja modułów i przedmiotów przewidziana w planie studiów pierwszego stopnia jest prawidłowa. W pierwszym semestrze realizowane są przedmioty przygotowujące podstawy do dalszych studiów, jak: *Podstawy ekonomii, Podstawy zarządzania, Wstęp do prawa, Zastosowania matematyki*. W semestrze drugim realizowany jest blok przedmiotów podstawowych, a w trzecim dalsze przedmioty podstawowe i kierunkowe. W semestrze czwartym realizowane są kolejne przedmioty kierunkowe. Przedmioty do wyboru rozłożone są w ostatnich czterech semestrach studiów, a przedmioty specjalnościowe w ostatnich dwóch. Przez ostatnie dwa semestry prowadzone jest również seminarium dyplomowe. Taki rozkład modułów i przedmiotów, przy uwzględnieniu powiązań występujących między nimi należy uznać za prawidłowy.

Na studiach drugiego stopnia przedmioty podstawowe i kierunkowe dla kierunku studiów *ekonomia* skoncentrowane są w dwóch pierwszych semestrach. W dwóch ostatnich prowadzonych jest tylko po jednym przedmiocie podstawowym. Przedmioty do wyboru realizowane są w trzech ostatnich semestrach, a przedmioty specjalnościowe w dwóch ostatnich. Kolejność realizacji poszczególnych przedmiotów jest zasadna w aspekcie powiązań występujących pomiędzy nimi. Jedynie przedmiot metodyka pisania pracy magisterskiej jest realizowany zbyt wcześnie, bo w pierwszym semestrze, podczas gdy seminarium rozpoczyna się w semestrze trzecim.

Program kształcenia, zarówno na studiach pierwszego, jak i drugiego stopnia przewiduje praktykę zawodową w wymiarze 120 godzin, ale zgodnie z przedłożonym planem studiów

jako przedmiot fakultatywny (str. 5 i 12 Raportu samooceny, załączniki do Raportu nr 9 i 10). Fakt odbycia praktyki jest jedynie odnotowywany w suplemencie do dyplomu, natomiast nie stanowi ona elementu składowego realizowanej koncepcji kształcenia. Kwestie organizacji i zaliczania praktyk zawodowych zostały określone w regulaminie wprowadzonym Uchwałą Nr 4/2013 Senatu Akademii Finansów i Biznesu Vistula z dnia 17 stycznia 2013 r. w sprawie zatwierdzenia Regulaminu Zawodowych Praktyk Studenckich w AFiBV. Regulamin określa cele praktyk, nadzór nad ich odbywaniem, warunki zaliczenia praktyk oraz zasady hospitacji praktyk. Organizacją praktyk zajmuje się Biuro Praktyk i Karier AFiBV. Biuro wspomaga w szczególności studentów w pozyskiwaniu miejsc praktyk. Nadzór nad ich realizacją sprawują wydziałowi opiekunowie praktyk, którymi są prodziekani. Opiekunowie praktyk mogą zaliczyć ewentualny obowiązek odbycia praktyki w oparciu o wykonywaną przez studenta pracę zawodową, jeżeli jej charakter spełnia wymagania programu praktyk. Opiekun kieruje studenta na praktykę uwzględniając kierunek studiów, specjalność, preferencje, wyniki uzyskane w nauce, predyspozycje. Praktyka jest zaliczana przez wydziałowego opiekuna praktyk na podstawie sprawozdania z przebiegu praktyki i zaświadczenia wydanego przez zakład pracy. Zaliczenie dokonywane jest w karcie zaliczenia praktyki. Tak określone zasady odbywania i zaliczania praktyk są prawidłowe. W ramach obowiązującego do 30.09.2012 r. programu studiów, który obejmuje jeszcze studentów wyższych lat studiów, praktyka zawodowa była obligatoryjnym elementem kształcenia. Studenci studiów stacjonarnych odbywali praktykę zawodową, natomiast duża część studentów niestacjonarnych była zwalniana z obowiązku jej odbycia na podstawie wykonywanej pracy zawodowej. Określenie w obecnie obowiązującym programie kształcenia praktyk zawodowych jako fakultatywnego elementu programu z założenia ogranicza wykorzystanie ich jako czynnika łączenia kształcenia teoretycznego z praktyką gospodarczą.

Kształcenie na ocenianym kierunku studiów prowadzone jest na obydwu stopniach w formie zarówno studiów stacjonarnych, jak i niestacjonarnych. Studenci studiów stacjonarnych stanowią przy tym około 26 proc. łącznej liczby studentów ocenianego kierunku. Zajęcia realizowane są w blokach obejmujących dwie jednostki lekcyjne, z których każda ma wymiar 55 minut. Uczelnia uzasadnia taki wymiar godzinowy zajęć dostosowaniem się do życzeń studentów, którzy kierowali się dążeniem do ograniczenia tygodni nauki i liczby zjazdów. W efekcie na studiach stacjonarnych zajęcia trwają 12 tygodni w semestrze, a liczba zjazdów na studiach niestacjonarnych wynosi 8.

Większość zajęć prowadzona jest w blokach dwugodzinnych (2x55 minut), ale zdarzają się zajęcia prowadzone przez jednego nauczyciela w bloku 6-godzinny trwające od godziny 8.00 do 14.25 (Econometrics and Economic Forecasting) i są to w dodatku ćwiczenia.

Liczebność grup jest dostosowana do charakteru zajęć: wykłady odbywają się w grupach do 150 osób, konwersatoria w grupach około 30-osobowych, ćwiczenia i laboratoria 20-osobowych, seminaria w grupach nie przekraczających 15 osób. Przekazany w trakcie wizytacji wykaz grup seminaryjnych wskazuje, że kilka z nich liczy ponad 20 osób. Taka liczebność grup studenckich, poza niektórymi seminariami, jest prawidłowa i stwarza odpowiednie warunki do realizacji odnoszących się do danych zajęć efektów kształcenia, ze wskazanym powyżej zastrzeżeniem dotyczącym kształtowania umiejętności w ramach przedmiotów podstawowych i kierunkowych realizowanych wyłącznie w formie wykładów.

Według informacji uzyskanych od dziekana Wydziału Biznesu Uczelnia nie prowadzi zajęć w zamiejscowych ośrodkach dydaktycznych na ocenianym kierunku studiów. Ośrodek ten został zlikwidowany zarządzeniem Rektora nr 207/12 z dnia 28.09.2012 r. z dniem 30.09.2012 r.

Zasady i warunki indywidualizacji procesu kształcenia określone zostały w Regulaminie studiów. Przewiduje on dwie formy zastosowania indywidualnych rozwiązań w tym zakresie: Indywidualny Program Studiów (IPS) oraz Indywidualną Organizację Studiów (IOS).

IPS przeznaczony jest dla studentów, którzy uzyskali średnią ocen po pierwszym roku w wysokości co najmniej 4,5 oraz posiadają udokumentowane osiągnięcia naukowe. Dla studenta otrzymującego IPS wyznaczany jest opiekun naukowy, który wspomaga go w opracowaniu planu i programu dalszych studiów. Aktualnie na ocenianym kierunku nie ma studentów studiujących według IPS.

IOS przyznawany jest przez prorektora właściwego ds. dydaktycznych bądź z jego upoważnienia przez dziekana i odnosi się do danego roku studiów bądź całych studiów. O taką organizację studiów mogą się ubiegać w szczególności osoby niepełnosprawne, dotknięte długotrwałą chorobą oraz wybitni sportowcy. Osoby niepełnosprawne mają możliwości studiowania według specjalnego programu studiów i mogą korzystać z szeregu ułatwień organizacyjnych oferowanych przez Uczelnię. Indywidualna organizacja studiów nie może prowadzić do zmiany planu studiów i programu kształcenia, ani też skrócenia czasu trwania studiów. Obecnie na ocenianym kierunku z tej formy organizacji studiów korzysta ze względu na problemy zdrowotne 4 studentów.

Jako dodatkowe formy indywidualizacji procesu kształcenia Uczelnia wskazuje także możliwość dokonywania przez studentów wyboru specjalności, wyboru promotora pracy dyplomowej, realizacji części zajęć w języku obcym, a także możliwość wyboru miejsca praktyki zawodowej, która jest jednak nieobligatoryjna. Studenci mogą także przystępować do zdobywania certyfikatów językowych, informatycznych oraz uprawniających do usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych.

Uczelnia zapewnia zatem możliwości indywidualizacji kształcenia dla osób szczególnie uzdolnionych, znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej oraz pragnących poszerzyć swoje kwalifikacje zawodowe, ale korzystanie z tej oferty jest znikome.

W ramach oceny programowej dokonanej przez PKA w roku akademickim 2006/2007 nie zostały sformułowane zalecenia wymagające podjęcia działań naprawczych w zakresie kryterium 3.1.

3.2)

Program kształcenia realizowany od 1 października 2012 r. nie jest kompletny, gdyż nie określa w sposób jednoznaczny nazw specjalności oraz nie podaje ich treści merytorycznych. W raporcie samooceny (s. 4, pkt. 3) stwierdzono, że na poziomie studiów pierwszego stopnia realizowany jest profil specjalności o nazwie *Ekonomia przedsiębiorstwa* a na studiach drugiego stopnia 2 profile - *Ekonomia przedsiębiorstwa* oraz „Ekonomia międzynarodowa”. Tymczasem na planach studiów zamieszczonych w załącznikach 9 i 10 podano inne wstępne listy specjalności. Zarówno w planach studiów, jak i w programach kształcenia dla tych przedmiotów (załączniki 11-14) nie podano ich nazw oraz treści programowych. Uniemożliwia to dokonanie oceny spójności programów kształcenia dla całego kierunku z uwzględnieniem tych modułów. Ten sam problem dotyczy przedmiotów do wyboru oraz konwersatoriów dyplomowych specjalistycznych. Wszystkie te przedmioty mają znaczący udział w programie kształcenia. Brak wskazania ich treści programowych uniemożliwia dokonanie całościowej oceny spójności efektów kształcenia, treści programu, form i metod dydaktycznych.

Także dla języków obcych nie określono treści programowych, warunków zaliczenia przedmiotu, literatury. W sylabusie wskazano, że zostaną one określone przez prowadzącego zajęcia dla konkretnego języka i poziomu. Rozwiązanie takie nie jest zasadne, gdyż Uczelnia powinna w programie kształcenia określić, jakie języki obce oferuje studentom, podać treści kształcenia dla nich z możliwością pozostawienia studentom wyboru, konkretnego języka. W

zaistniałej sytuacji także w tym zakresie nie ma możliwości dokonania oceny realizacji efektów kształcenia i ich spójności z całym programem studiów. Jest to podejście o tyle nieuzasadnione, że nauka języka obcego prowadzona jest od pierwszego semestru studiów a jako datę sporządzenia niekompletnego sylabusu przedmiotu podano 27 września 2012 r., to jest na trzy dni przed rozpoczęciem roku akademickiego. Dopiero w trakcie wizytacji Zespół Oceniający otrzymał informację, że większość studentów podjęła naukę języka angielskiego, a nieliczni języka rosyjskiego, niemieckiego, hiszpańskiego i włoskiego.

W ramach oceny programowej dokonanej przez PKA w roku akademickim 2006/2007 nie zostały sformułowane zalecenia wymagające podjęcia działań naprawczych w zakresie kryterium 3.2.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego   znacząco **Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych**

3.1) Program kształcenia obejmuje na studiach stacjonarnych pierwszego stopnia dość małą liczbę godzin, natomiast na studiach niestacjonarnych i na studiach drugiego stopnia jest ona odpowiednia. Większość przedmiotów podstawowych i kierunkowych prowadzona jest jedynie w formie wykładów, a wymiar godzin części z nich jest mały, co ogranicza możliwości realizacji celów i efektów kształcenia z nimi związanych. Brak treści programowych dla specjalności uniemożliwia ocenę realizacji związanych z nimi efektów kształcenia. Mała liczba godzin przeznaczona na naukę języka obcego rodzi poważne wątpliwości co do możliwości realizacji efektów kształcenia w tym zakresie. Nie określono jednak w szczegółowych programach kształcenia nazwy języka oraz treści programowych. Program studiów uwzględnia możliwość dokonywania przez studentów wyboru określonej części zajęć. Brak nazw i treści programowych dla tych przedmiotów w sylabusach uniemożliwia jednak ocenę realizacji założonych dla nich efektów kształcenia. Sekwencja realizacji modułów i przedmiotów jest prawidłowa. System ECTS jest zgodny z przepisami obowiązującymi w tym zakresie. Organizacja studiów pod względem rozkładu zajęć i liczebności grup studenckich jest właściwa. Uczelnia stwarza możliwości indywidualizacji studiów, zarówno dla szczególnie uzdolnionych studentów, jak i osób niepełnosprawnych.

Traktowanie praktyki zawodowej jako fakultatywnej powoduje, że nie może ona być uznana za element całościowej koncepcji kształcenia

Zarówno plany zajęć jak i programy studiów w ocenie studentów zostały sporządzone w sposób przemyślany i odpowiadający potrzebom studentów. Uczelnia stworzyła także warunki do indywidualizacji procesu kształcenia zarówno osób wybitnie uzdolnionych, jak i osób niepełnosprawnych.

3.2) Brak wskazania treści programowych dla przedmiotów do wyboru oraz przedmiotów specjalnościowych uniemożliwia dokonanie całościowej oceny spójności efektów kształcenia, treści programu, form i metod dydaktycznych. Ta sama sytuacja odnosi się do języków obcych, których nie wskazano z nazwy i nie podano planowanych dla nich treści kształcenia.

Kryterium 4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zagwarantowania realizacji celów edukacyjnych programu studiów

4.1)

Teczki osobowe zawierają dokumenty pozwalające na ocenę, czy nauczyciel akademicki spełnia wymagania do zaliczenia do minimum kadrowego na kierunku *ekonomia*, tj. czy posiada odpowiednie kwalifikacje naukowe (stopnie i tytuły naukowe oraz dorobek lub posiada doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią, związane z umiejętnościami wskazanymi w opisie efektów kształcenia dla ocenianego kierunku studiów – zgodnie z wymaganiami określonymi w § 12 ust. 2 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia Dz. U. Nr 243, poz. 1445, z późn. zm.), w jakim wymiarze realizują pensum dydaktyczne, a także czy złożył nie później niż do dnia 30 czerwca roku poprzedzającego rok akademicki oświadczenie o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego na studiach pierwszego i drugiego stopnia na kierunku *ekonomia* na Wydziale Biznesu Akademii Finansów i Biznesu Vistula w Warszawie, zgodnie z wymaganiami określonymi w art. 112a ust. 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r., poz. 572 i 742).

Zgodnie z informacjami zawartymi w tych oświadczeniach wszystkie wskazane do minimum kadrowego osoby stanowią minimum kadrowe nie więcej niż dwukrotnie. *Jednakże wymagań art. 112a ust. 3 ustawy nie spełnia 9 osób, bowiem osoby te podpisały oświadczenia w innym terminie, iż określony w wyżej wymienionym przepisie.*

Z przedstawionej dokumentacji osobowej nauczycieli akademickich zaliczonych do minimum kadrowego wynika, iż są zatrudnieni w Uczelni na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy, nie krócej niż od początku semestru studiów, a więc zgodnie z wymaganiami określonym w § 13 ust. 1 wymienionego wyżej rozporządzenia.

W teczkach osobowych znajduje się również dokumentacja związana z realizacją zwyczajowych procedur dotyczących prowadzonej w Uczelni polityki kadrowej.

Wszystkie wyżej wymienione osoby przeprowadzą osobiście na kierunku *ekonomia*, co najmniej 30 godzin zajęć dydaktycznych (samodzielni nauczyciele akademicy) oraz co najmniej 60 godzin (doktorzy), co spełnia wymagania określone w § 13 ust. 3 wymienionego wyżej rozporządzenia.

Efekty kształcenia na kierunku *ekonomia* zostały zdefiniowane przez Uczelnię bardzo szeroko, ponieważ dotyczą one obszaru: nauk społecznych; dziedzin: nauki ekonomiczne, nauki społeczne, nauki prawne (dominująca dziedzina: nauki ekonomiczne) oraz dyscyplin: *ekonomia, finanse, nauki o zarządzaniu, prawo, nauki o polityce, psychologia, socjologia, nauki o poznaniu i komunikacji społecznej*, przy czym dominującą dyscypliną jest *ekonomia*. Liczba pracowników naukowo-dydaktycznych i dydaktycznych prowadzących zajęcia na kierunku *ekonomia* wynosi 112. Z tej liczby 17 osób Uczelnia zadeklarowała do minimum kadrowego, jako osoby zatrudnione na podstawowym miejscu pracy. Natomiast pozostałe 95 osób zatrudnionych jest w Uczelni w różnych formach (umowa o pracę, umowa o dzieło, umowa zlecenia). Przeważająca liczba osób prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku posiada wieloletnie doświadczenie dydaktyczne oraz badawcze kwalifikujące ich do dyscypliny *ekonomia*, ale reprezentowane są także inne dyscypliny, jak np. *psychologia* czy *prawo*. Zarówno liczba, jak i struktura osób prowadzących zajęcia w AFiB Vistula zapewnia realizację założonych efektów kształcenia na kierunku *ekonomia*. Wydział Biznesu AFiB Vistula dysponuje kadrą dydaktyczną, właściwą dla prowadzenia kierunku *ekonomia*. Liczba nauczycieli akademickich jest wystarczająca dla sprawnego osiągnięcia zamierzonych efektów kształcenia na I i II stopniu na kierunku *ekonomia*.

Z zestawienia przedstawionego przez AFiB Vistula oraz porównania obsady i planów zajęć wynika, że obsada zajęć na kierunku *ekonomia* jest prawidłowa. Dotyczy to zarówno wykładów, prowadzonych przez pracowników posiadających co najmniej stopień doktora, a

także seminariów dyplomowych (licencjackich i magisterskich) prowadzonych przez pracowników posiadających co najmniej stopień doktora. Niektóre przedmioty prowadzone są przez dwóch wykładowców, jak na przykład *Ekonometria i prognozowanie procesów gospodarczych*, co wynika m.in. z prowadzenia zajęć w dwóch wersjach językowych. Osoby prowadzące zajęcia w języku angielskim są do tego bardzo dobrze przygotowane, mają ogromne doświadczenie międzynarodowe i często znają więcej niż jeden język obcy. Część zajęć, jak np. *Electronic banking*, *Ekonomia w praktyce*, *Contemporary International Economic Relations*, *Polityka społeczna czy Negocjacje międzynarodowe* są prowadzone przez osoby posiadające stopnie naukowe doktora lub wyższe a także legitymujące się nieprzeciętnym doświadczeniem finansowym i gospodarczym na poziomie międzynarodowym, co jest szczególnie ważne. Podkreślenia wymaga fakt, że Uczelnia określiła efekty kształcenia na kierunku ekonomia na profilu ogólnoakademickim, ale w konkretnych działaniach jest to profil upracticzniony, w którym korzysta się w znacznym stopniu z doświadczenia osób osadzonych w dyplomacji, międzynarodowych instytucjach gospodarczych i finansowych, co jest znaczącym pozytywnym wyróżnikiem Uczelni. Uczelnia nie prowadzi zajęć na odległość, choć pewne materiały są dostępne na platformie moodle. Trwają przygotowania do kształcenia w systemie blended learning, co wynika ze znacznego umiędzynarodowienia AFiB Vistula.

4.2)

Załącznik nr 5 - Nauczyciele akademicy realizujący zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, w tym stanowiący minimum kadrowe. Cz. I. Nauczyciele akademicy stanowiący minimum kadrowe. Cz. II. Pozostali nauczyciele akademicy);

Spośród 17 zgłoszonych osób, szesnaście osób spełnia wymogi, aby można je było zaliczyć do minimum kadrowego. Dlatego też można stwierdzić, że spełnione są wymogi dotyczące kształcenia na I oraz II stopniu studiów na kierunku ekonomia. Do minimum kadrowego zaliczonych zostało: 4 pracowników z tytułem profesora, 3 pracowników ze stopniem doktora habilitowanego i 7 pracowników ze stopniem doktora z dorobkiem z zakresu ekonomii. Ponadto do minimum kadrowego zaliczone zostały dwie osoby ze stopniem naukowym doktora nauk ekonomicznych w dyscyplinie ekonomia, posiadające dorobek w dyscyplinie nauki o zarządzaniu. Jedna osoba posiadająca stopień naukowy doktora nie została zaliczona do minimum kadrowego z powodu braku aktualnych publikacji naukowych (ostatnia publikacja z 2007 r.). Z merytorycznego punktu widzenia skład minimum kadrowego został właściwie dopasowany do założonych efektów kształcenia. Można zatem stwierdzić, że zarówno merytoryczne jak i formalne warunki w zakresie minimum kadrowego są spełnione.

Skład minimum kadrowego na kierunku *ekonomia* prowadzonego na Wydziale Biznesu w perspektywie długookresowej jest stabilny, bowiem 12 osób (70,5%) wskazanych do minimum kadrowego zatrudnionych zostało na czas nieokreślony, zaś pozostałe 5 osób – na czas określony, tj. do 30 września 2014 r. – 3 osoby oraz do 30 września 2015 r. 2 osoby. W związku z tym, że oceniana Uczelnia jest wynikiem połączenia dwóch uczelni, które nastąpiło w październiku 2012 r. dokonano pewnej wymiany kadry, co należy ocenić pozytywnie.

Warunek dotyczący stosunku liczby nauczycieli akademickich, stanowiących minimum kadrowe dla kierunku *ekonomia*, do liczby studentów na tym kierunku jest spełniony i wynosi 1:48, co spełnia wymagania określone w § 17 ust. 3 cytowanego wyżej rozporządzenia.

4.3)

Istotnym elementem wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia jest prowadzenie właściwej polityki kadrowej, w tym właściwy dobór nauczycieli akademickich prowadzących kształcenie na ocenianym kierunku studiów.

Polityka kadrowa AFiB Vistula została bardzo szczegółowo i wyczerpująco opisana w raporcie samooceny. Widoczna jest troska Władz uczelni o zapewnienie właściwego składu i struktury zarówno pracowników zaliczanych do minimum kadrowego jak i wykładających na kierunku *ekonomia*. Zwrócono uwagę, że podstawową formą zatrudnienia nauczycieli akademickich jest umowa o pracę. Uczelnia wskazała na trudności z zatrudnieniem wyłącznie nauczycieli akademickich wskazujących Uczelnię jako podstawowe miejsce pracy, stąd przejściowe zatrudnienie nauczycieli akademickim także w dodatkowym miejscu pracy. Polityka kadrowa Uczelni jest realizowana konsekwentnie, zatem AFiB Vistula ma szansę zrealizować swoje zamierzenia. Zatrudnianie nauczycieli akademickich odbywa się w drodze konkursu. Wybór kandydatów należy do kompetencji Komisji Oceniającej. Procedura ta jest przejrzysta i dostępna dla kandydatów. Uczelnia wspiera rozwój naukowy i dydaktyczny swoich pracowników organizując konferencje, ogłaszając konkursy na granty uczelniane, wspierając finansowo wydawanie publikacji, itp. Procedury są jawne i przejrzyste. Na podstawie analizy publikacji można zwrócić uwagę na obecność aktualnych publikacji związanych z ocenianym kierunkiem studiów większości osób zaliczonych do minimum kadrowego, jednak na ten aspekt należałoby zwrócić baczniejszą uwagę w przyszłości.

W spotkaniu ZO PKA z kadrami uczestniczyło 9 osób. Wskazano, że pracownicy Akademii, mimo początkowych wątpliwości są dobrze oswojeni z KRK. Kwestia wiedzy wynika z programów ramowych co następnie przenoszone jest na przedmioty. Jest to relatywnie najłatwiejsze. Większy problem stanowią umiejętności, a mianowicie jak przekształcić umiejętności zakładane na faktyczne umiejętności studenta. Widoczne są także problemy z kompetencjami społecznymi w KRK, a zwłaszcza trudności z weryfikacją tych kompetencji. Studenci mają problem z pracą zespołową, swobodnym wypowiedzianiem się, korzystaniem z literatury źródłowej. Występuje znaczna różnica między studentami stacjonarnymi i niestacjonarnymi na korzyść studentów studiów niestacjonarnych. Studenci studiów niestacjonarnych już pracują, są lepsi w pracy zespołowej. Nieprzygotowanie studentów studiów stacjonarnych wynika ze szkoły średniej, widoczny jest schematyzm, braki w pisaniu, myśleniu. Widać to szczególnie w pracach magisterskich, które są niesłychanie schematyczne. Studenci z zagranicy (szczególnie z Ukrainy) są bardzo pozytywnie postrzegani przez pracowników. Podejście do studentów międzynarodowych musi być specyficzne, ponieważ na zajęciach można mieć kilkanaście narodowości. Praca zespołowa jest wtedy trudna ale możliwa. Widoczne są różnice w poziomie znajomości języka angielskiego. W takiej sytuacji dokonuje się uzgodnienia poziomów, semantyki, ma też miejsce wspomaganie innymi językami (np. wykorzystanie j. rosyjskiego, hiszpańskiego). Specjalności flagowe, szczególnie finansowe cieszą się dużym powodzeniem, inne specjalności są płynne. Są problemy z dobraniem partnera biznesowego do każdej specjalności, co jest wymagane przez Uczelnię. Pracownicy wskazali na wciąż jeszcze występujące niedogodności organizacyjne wynikające z połączenia dwóch uczelni, które nastąpiło w październiku 2012 r. i *de facto* następuje ciągle docieranie się, jest to ciągła zmiana. Jeden z pracowników wskazał, że wybór promotora pracy dyplomowej jest w praktyce administracyjny. Powstał więc pomysł, aby spotkać się z potencjalnym promotorem, przed wyborem seminarium dyplomowego i uzgodnić tematykę. Podczas zebrania potwierdzono, że Uczelnia wspiera pracowników w formie uczelnianych grantów wewnętrznych, na które ogłaszane są konkursy. Występuje również wsparcie finansowe dla wyjazdów na konferencje osób starających się o uzyskanie stopnia naukowego. Publikowane są monografie, zeszyty naukowe, pozyskano także środki z MNiSW dla publikacji przygotowanej przez doktorantów.

W stosunku do roku 2006, w którym odbyła się pierwsza ocena jakości kształcenia na kierunku *ekonomia*, nie nastąpiły zbyt duże zmiany w składzie tego minimum, bowiem aż 7 osób (6 samodzielnych nauczycieli akademickich oraz 1 doktor), to nauczyciele akademicy, którzy tworzyli to minimum w roku 2006. Dla wszystkich osób wskazanych do minimum kadrowego Uczelnia jest podstawowym miejscem pracy.

Zastrzeżenie z 2007 r.: obsada zajęć – należy odejść od powierzania wykładów osobom z tytułem zawodowym magistra.

Obecnie nie powierza się prowadzenia wykładów osobom z tytułem magistra; osoby z tytułem magistra prowadzą wykłady jedynie w wyjątkowych przypadkach, pod warunkiem spełnienia jednocześnie dwóch kryteriów: 1) posiadania znaczącego dorobku zgodnego z problematyką wykładanych przedmiotów; 2) pozytywnego zaopiniowania wniosku Kierownika Katedry przez Dziekana Wydziału; osoby takie są zatrudnione na stanowisku wykładowcy.

Załącznik nr 6 - Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena

Zajęcia dydaktyczne odbywały się w wyznaczonych terminach i miejscach. W dniach wizytacji nie były planowane żadne zajęcia w języku angielskim, ponieważ odbywają się one na studiach stacjonarnych. Wykłady odbywały się z wykorzystaniem prezentacji multimedialnych lub prezentacji na foliach. Niektóre wykłady miały charakter komentarzy istniejących dokumentów, jednak sposób ich prowadzenia nie zachęcał studentów do aktywności, związanej choćby z notowaniem. Poziom zajęć, w których uczestniczyli członkowie Zespołu Oceniającego, zarówno w sferze merytorycznej jak i sposobie prowadzenia, należy uznać za przeciętny, chociaż w większości były one prowadzone w sposób komunikatywny. Tematyka zajęć odpowiadała programowi studiów.

Hospitowane zajęcia odbywały się zgodnie z planem studiów. Zwraca uwagę stosunkowo niska frekwencja studentów, stanowiąca około 1/3 nominalnej liczebności grup..

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

4.1) Obsada zajęć na kierunku *ekonomia* jest prawidłowa. Niektóre przedmioty prowadzone są w dwóch wersjach językowych. Osoby prowadzące zajęcia w języku angielskim są do tego bardzo dobrze przygotowane. Uczelnia określiła efekty kształcenia na kierunku *ekonomia* na profilu ogólnoakademickim, ale w konkretnych działaniach jest to profil upraktyczniony, w którym korzysta się w znacznym stopniu z doświadczenia osób zaangażowanych w międzynarodowych instytucjach gospodarczych i finansowych, co jest znaczącym pozytywnym wyróżnikiem Uczelni.

4.2) Spośród 17 osób zgłoszonych do minimum kadrowego, szesnaście osób spełnia wymogi, aby można je było zaliczyć do tego minimum. Dlatego też można stwierdzić, że spełnione są wymogi dotyczące kształcenia na I oraz II stopniu studiów na kierunku *ekonomia*. Można stwierdzić, że minimum kadrowe zostało właściwie dopasowane do założonych efektów kształcenia.

4.3) Polityka kadrowa AFiB Vistula została jasno określona i jest konsekwentnie realizowana w celu zapewnienia właściwego składu i struktury zarówno pracowników zaliczanych do minimum kadrowego jak i wykładających na kierunku *ekonomia*. Zatrudnianie nauczycieli akademickich odbywa się w drodze konkursu. Dokonano

zmian w obsadzie zajęć na skutek uwag sformułowanych w wyniku poprzedniej wizytacji. Uczelnia wspiera rozwój naukowy i dydaktyczny swoich pracowników organizując konferencje, ogłaszając konkursy na granty uczelniane, wspierając finansowo wydawanie publikacji, itp. Pracownicy znają cele Uczelni i ogólnie pozytywnie oceniają prowadzone przez nią działania. Przejściowe trudności organizacyjne wynikają z faktu niedawnego połączenia się dwóch Uczelni.

Kryterium 5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych

Uczelnia zapewnia bazę materialną, niezbędną do osiągnięcia końcowych efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a także uwzględniająca potrzeby osób niepełnosprawnych.

Uczelnia usytuowana jest w nowoczesnym budynku, który został zaprojektowany jako obiekt akademicki. Studenci ocenianego kierunku mają do dyspozycji poza salami wykładowymi, ćwiczeniowymi, konwersatoryjnymi także bibliotekę ze stanowiskami komputerowymi, punkt ksero, salę gimnastyczną a także bufet/stołówkę i automaty z napojami. Budynek jest przystosowany dla osób niepełnosprawnych, na terenie Uczelni znajdują się windy oraz sale bez wysokich progów. W posiadaniu Uczelni jest także sprzęt, który ma stanowić pomoc dla studentów z niepełnosprawnościami, m.in.: Lunar – program służący do powiększania tekstu i grafiki, Kajetek- elektroniczny notatnik z zapisem w systemie Braille'a, drukarka brajlowska, dyktafon cyfrowy, nakładka na klawiaturę Intellikeys – klawiatura specjalistyczna dla osób z ograniczeniem ruchu, tablet dotykowy.

Na terenie Uczelni działa bezprzewodowy internet, do którego mają dostęp wszyscy studenci.

Zasoby biblioteczne - w ocenie studentów – są bardzo bogate, w bibliotece znajdują się wszystkie tytuły, które zostały wymienione w sylabusach jako literatura podstawowa. Studenci mają możliwość składania zapotrzebowania na nowości albo książki, które są im potrzebne. W przypadku braku odpowiedniej książki z biblioteki, studenci Uczelni, na podstawie porozumienia zawartego przez Uczelnię z innymi bibliotekami, mogą korzystać z księgozbiorów znajdujących się poza Uczelnią.

Wśród studentów przeprowadzana jest także ankieta dotycząca jakości usług Biblioteki naukowej, studenci pytani są m.in. o to, jak często korzystają z biblioteki, czy odczuwali braki związane z niedoborem odpowiednich książek, jak traktują bibliotekę – czy jest to dla studentów miejsce nauki, powielania materiałów, odpoczynku, surfowania w sieci.

Opisując bazę dydaktyczną warto także podkreślić, że Uczelnia usytuowana jest przy stacji metra Stokłosa i – co zostało wielokrotnie podkreślone przez studentów podczas spotkania z ZO – jest to bardzo dobra lokalizacja. Również warty odnotowania jest fakt, że wszystkie zajęcia (także te z wychowania fizycznego) odbywają się w jednym budynku, nie ma więc konieczności przemieszczania się między oddalonymi od siebie budynkami Uczelni.

Akademia Finansów i Biznesu Vistula posiada własną siedzibę usytuowaną przy ul. Stokłosa 3. Budynek AFiB Vistula jest przestronny i nowoczesnie wyposażony. Zajęcia dydaktyczne realizowane są w nowoczesnych salach, tj. 7 aulach, 34 salach dydaktycznych, 7 pracowniach komputerowych oraz hali sportowej. Wyposażenie poszczególnych sal wykładowych i ćwiczeniowych jest bardzo dobre, obejmuje system wentylacji, rzutniki multimedialne, tablice interaktywne i wiele innych urządzeń. W 7 pracowniach komputerowych zostało zainstalowanych ok. 207 komputerów, które podłączone są do serwerowni oraz mają dostęp do Internetu. Na terenie całej Uczelni studenci mają dostęp do sieci WLAN oraz wi-fi, dodatkowo na wszystkich piętrach budynku rozmieszczone są stacjonarne punkty dostępu do

sieci Intranet oraz Internet. Komputery z dostępem do Internetu zlokalizowane są również na korytarzach oraz w Bibliotece Naukowej. Duże znaczenie ma fakt, że przed budynkiem znajduje się strzeżony parking naziemny, a ponadto w podziemiach znajduje się parking na ponad 250 miejsc, z którego korzystają studenci oraz pracownicy AFiB Vistula.

Biblioteka Naukowa AFiBV służy potrzebom kształcenia studentów, kadry, jak i osób spoza Uczelni oraz rozwojowi badań naukowych. Studenci pierwszego roku studiów odbywają obowiązkowe szkolenie biblioteczne umożliwiające im korzystanie ze zbiorów oraz źródeł informacji. Na kompleks biblioteczny składają się czytelnia i wypożyczalnia oraz magazyn książek, wraz z zapleczem i punktem kopiowania materiałów. W związku z połączeniem się dwóch Uczelni w bibliotece następuje obecnie inwentaryzacja i scalenie zbiorów bibliotecznych w jedną wspólną bazę katalogową. W czytelni znajdują się 122 miejsca do pracy i 22 stanowiska komputerowe z dostępem do Internetu i pełnej katalogowej bazy danych o zbiorach bibliotecznych. Czytelnia wyposażona jest w aktualizowany na bieżąco księgozbiór podręczny. Działalność Biblioteki Naukowej jest oparta o skomputeryzowany katalog w systemie MAK, którego uzupełnieniem jest internetowy katalog dostępny na stronie Biblioteki Naukowej AFiB Vistula. Obecnie biblioteka oferuje księgozbiór obejmujący ponad 90 000 wydawnictw zwartych oraz ponad 850 tytułów wydawnictw ciągłych (w tym ponad 200 obcojęzycznych). W jego obrębie ok. 30 000 stanowią woluminy z zakresu związanego ze studiami ekonomicznymi, w tym również podręczniki i skrypty. Biblioteka posiada dostęp do ośmiu pełnotekstowych baz elektronicznych wchodzących w skład Wirtualnej Biblioteki Nauki. Są to: EBSCO (12 baz danych, m.in. Academic Search Complete, Business Source Complete, Master File Premier), Elsevier, Springer, Web of Knowledge, Wiley-Blackwell, Science, Nature oraz SCOPUS. Dostęp do w/w baz możliwy jest także z każdego stanowiska komputerowego na terenie Uczelni. Biblioteka ściśle współpracuje z bibliotekami innych uczelni oraz bibliotekami instytucji centralnych. Umożliwia w ten sposób, studentom i pracownikom naukowo-dydaktycznym, korzystanie ze zbiorów tych bibliotek w ramach wypożyczeń międzybibliotecznych oraz powiększa własne zasoby prowadząc z nimi wymianę wydawnictw. Aktualnie Biblioteka podejmuje starania w kierunku tworzenia zdalnych dostępów do światowych serwisów informacyjnych, zwłaszcza serwisów z czasopismami elektronicznymi oraz szerszego wykorzystywania elektronicznych nośników informacji oraz kontynuuje prace związane z automatyzacją procesów bibliotecznych.

Zespół oceniający zwrócił uwagę na oprogramowanie udostępnione studentom kierunku ekonomia. Poza standardowymi systemami typu Windows oraz MS Office uczelnia posiada licencję pakietu statystycznego SPSS oraz wersję demo pakietu finansowo-księgowego Symfonia. Jak zapewniły Władze uczelni trwają rozmowy na temat warunków zakupu pełnej wersji Symfonii. Z rozmów z pracownikami wynikało, że należy zwrócić baczniejszą uwagę na zapoznanie studentów ze specjalistycznym oprogramowaniem wykorzystywanym w poszczególnych działach analiz ekonomicznych, W przypadku przedmiotu *Econometrics and forecasting economic processes* w sylabusie zapisano wykorzystanie pakietu ekonometrycznego Gretl, podczas gdy w wersji polskiej tego przedmiotu wykorzystywany jest głównie MS Excel nieposiadający wszystkich niezbędnych funkcji ekonometrycznych i statystycznych.

Praktyki na kierunku *ekonomia* w AFiB Vistula są fakultatywne, zatem ocena adekwatności miejsc odbywania praktyk nie jest uzasadniona.

Budynek AFiB Vistula jest w pełni przystosowany do potrzeb studentów niepełnosprawnych zarówno ruchowo jak i w inny sposób. W ramach realizowanego projektu „Większy potencjał – większe szanse na rynku pracy” Uczelnia przystąpiła do zakupu specjalistycznego sprzętu dla studentów niepełnosprawnych, którego elementy zostały szczegółowo opisane w Raporcie Samooceny.

Zastrzeżenie z 2007 r.: infrastruktura dydaktyczna/biblioteka – należy wydłużyć czas pracy biblioteki podczas zjazdów weekendowych.

Działanie: godziny pracy Biblioteki uzgodnione zostały z Samorządem Studenckim; zostały one wydłużone i zgodnie z ustaleniami Biblioteka jest otwarta przez 8 godzin, zarówno w sobotę, jak i niedzielę.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego w pełni
Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium

Budynek AFiB Vistula jest przestronny i nowocześnie wyposażony. Został on w pełni przystosowany do potrzeb studentów niepełnosprawnych. Biblioteka Naukowa AFiBV służy potrzebom kształcenia studentów, kadry, jak i osób spoza Uczelni oraz rozwojowi badań naukowych oferując księgozbiór obejmujący ponad 30 000 woluminów z zakresu związanego ze studiami ekonomicznymi, w tym również podręczniki i skrypty. Biblioteka posiada dostęp do ośmiu pełnotekstowych baz elektronicznych wchodzących w skład Wirtualnej Biblioteki Nauki. Na wniosek Zespołu Oceniającego PKA z 2007 r. godziny pracy biblioteki zostały dostosowane do potrzeb studentów. Oprogramowanie udostępniane studentom kierunku ekonomia wymaga jeszcze dostosowania do specyfiki prowadzonych przedmiotów oraz większego wykorzystania go w pracach dyplomowych. warunki lokalowe panujące na Uczelni są bardzo dobre. Budynek jest przestronny, dobrze wyposażony oraz przystosowany do przyjęcia osób niepełnosprawnych. Na terenie Uczelni – w jednym budynku – znajdują się wszystkie pomieszczenia potrzebne studentom – sale dydaktyczne, stolówka, sala gimnastyczna czy biblioteka.

Kryterium 6. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów

Studenci w trakcie spotkania z ZO stwierdzili, że chociaż nie biorą czynnego udziału w badaniach naukowych, to jednak zdają sobie sprawę, że na sposób prowadzenia zajęć oraz treści w ich trakcie przykazywanych wpływ ma praca naukowa ich nauczycieli akademickich. Podkreślili przy tym, że czasem ich projekty, które tworzą na zajęciach są wykorzystywane w pracy wykładowców, jednak jest to nieformalne (np. zajęcia z psychologii, czy wynikania statystycznego).

Uczelnia ma podpisane umowy o współpracy z innymi ośrodkami naukowymi (szczególnie spoza Polski), w ramach, których istnieje możliwość wyjazdu na wymianę naukową czy konferencje naukowe.

Badania naukowe w AFiB Vistula skoncentrowane są w Instytutach, podczas gdy za dydaktykę odpowiadają katedry. AFiB Vistula opracowała Strategię Badań Naukowych na lata 2012-2015, której celem było optymalizowanie alokacji zasobów intelektualnych Uczelni, pozyskiwanie i wykorzystanie środków na badania i zarządzanie w kierunku realizacji Strategii rozwoju Uczelni. W strategii tej określono cele oraz mierniki nakładów i efektów, jakie powinny zostać osiągnięte w zakresie badań naukowych oraz niezbędne wsparcie ze strony władz Uczelni w procesie wdrażania Strategii, w tym określone zostały kryteria oceny pracowników w zakresie ich wkładu w realizację Strategii. Rozwojowi badań naukowych służy ponadto: opracowanie Regulaminu przeprowadzania konkursów na finansowanie projektów badawczo rozwojowych realizowanych z funduszy własnych Uczelni

wprowadzonego Uchwałą Senatu nr 24/2011 z dnia 17.11.2011 r.; opracowanie Zasad Organizacji Konferencji wprowadzonych 12.12.2011 r. wraz z Dobrymi Praktykami Organizacji Konferencji w Uczelni Vistula oraz opracowanie Wytycznych dotyczących pozyskiwania projektów unijnych na rzecz Uczelni Vistula w sierpniu 2012 r.

Badania naukowe realizowane w formie zarówno indywidualnych, jak i zespołowych, tematów badawczych przez pracowników naukowo-dydaktycznych stanowiących minimum kadrowe na kierunku, koncentrują się na dwóch grupach zagadnień:

1) zagadnieniach makroekonomicznych, takich jak: determinanty wzrostu gospodarczego, uwarunkowania makroekonomiczne rozwoju globalnej gospodarki światowej i jej regionów, teoria ekonomii i kryzysy finansowe, międzynarodowe stosunki gospodarcze czy wynagrodzenia i dochody realne w ujęciu makroekonomicznym

2) zagadnieniach mikroekonomicznych takich, jak zarządzanie zasobami ludzkimi, pomiar satysfakcji z pracy, pomiar zasobów niematerialnych przedsiębiorstwa, uwarunkowania rozwoju przedsiębiorstw, w tym źródła finansowania, teorie przedsiębiorstw, badanie kondycji sektora przedsiębiorstw, uwarunkowania stosowania controllingu w przedsiębiorstwach, fuzje i przejęcia czy kulturowe uwarunkowania zachowań ekonomicznych podmiotów gospodarczych.

Dokonania naukowe pracowników kierunku *ekonomia* prezentowane są w formie publikacji oraz referatów na konferencjach krajowych i zagranicznych. Studenci aktywnie uczestniczą w konferencjach naukowych organizowanych przez Uczelnię jak również w pracy kół naukowych. Pierwszym z nich jest Studenckie Europejskie Naukowe Koło Ekonomiczno-Informatyczne (SENKES), a drugim – Koło Naukowe Grupy Uczelni Vistula SPORT – Studenckie Przemyslenia o Rynku Turystycznym. Członkowie kół naukowych w AFiB Vistula realizowali wiele przedsięwzięć np: analizowali poziom innowacyjności największych polskich przedsiębiorstw (we współpracy z Polską Akademią Nauk), współdziałali w tworzeniu internetowej bazy danych osób zainteresowanych wspólną nauką (projekt SKYPE), budowali Studenckie Centrum Badań w uczelni (przy współpracy z Instytutem Nauk Ekonomicznych PAN), zorganizowali cykl zajęć prezentujących studentom sztukę marketingu (The Art of Marketing) oraz warsztatów studenckich zajmujących się grami menedżerskimi (np. techniką negocjacyjną), itp. Biorą udział we wszystkich konferencjach naukowych organizowanych przez Uczelnię i Wydział Biznesu, najczęściej jako uczestnicy ale także jako referenci. Przykładowo, studenci SENKES przygotowali i wygłosili referat podczas zorganizowanej przez Wydział Biznesu konferencji „Bezrobocie wśród absolwentów szkół wyższych problemem rozwoju społeczno-gospodarczego kraju” (maj 2012 r.), a w kwietniu b.r. zorganizowali wspólnie ze studentami Narodowego Państwowego Uniwersytetu Służby Podatkowej Ukrainy w Irpieniu Studencką Międzynarodową Konferencję Naukową „Społeczno-ekonomiczne uwarunkowania prowadzenia działalności gospodarczej” (kwiecień 2013). Studenci korzystają z możliwości publikacji wyników swoich badań w postaci artykułów, referatów i innych opracowań zarówno w Uczelnianych czasopismach (Zeszytach Naukowych i Kwartalniku Naukowym), jak i w Studenckich Internetowych Zeszytach Naukowych AFiB Vistula „A VISTA”. Przykładem mogą być referaty przygotowane na Międzynarodową Studencką Konferencję Naukową „Społeczno-ekonomiczne uwarunkowania prowadzenia działalności gospodarczej”.

ASFiB Vistula posiada wydawnictwo, które zajmuje się opracowaniem i publikacją podręczników akademickich, monografii, prac zbiorowych, skryptów (autorstwa pracowników naukowo-dydaktycznych Uczelni i innych krajowych oraz zagranicznych placówek naukowych, a także praktyków) jak również materiałów z organizowanych przez Uczelnię konferencji krajowych i międzynarodowych oraz innych materiałów naukowych i dydaktycznych przydatnych w nauczaniu i rozwoju naukowym Uczelni. Od 1997 r. ukazuje się periodyk „Zeszyty Naukowe” (4 punkty MNiSW), który staraniem kadry naukowej

Uczelni od 2009 roku rozwinął się w kilka serii, m.in. serię: *Ekonomia*. Od 2004 r. regularnie ukazuje się także „*Ekonomiczno-Informatyczny Kwartalnik Teoretyczny*” (4 punkty MNiSW), wydawany od 2012 r. pod nową nazwą – „*Kwartalnik Naukowy Uczelni Vistula*”.

Wydział Biznesu aktywnie uczestniczy również w organizacji bądź współorganizuje konferencje i seminaria naukowe oraz inne spotkania o charakterze krajowym i międzynarodowym we współpracy z krajowymi placówkami naukowymi lub z udziałem przedstawicieli innych ośrodków akademickich. Wyrazem uznania dorobku pracowników AFiB Vistula jest fakt, że są oni wybierani do rad naukowych różnych czasopism i ośrodków badawczych, w tym Rady Statystycznej GUS, Rady Naukowej Instytutu Nauk Ekonomicznych PAN, Rady Fundacji CASE. Niektórzy pracownicy AFiB Vistula posiadają znaczące osiągnięcia naukowe, co przekłada się na jakość prowadzonych zajęć.

Wydział Biznesu, a zwłaszcza pracownicy związani z kierunkiem „*ekonomia*”, podejmuje również szereg działań mających na celu nawiązanie współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym i połączenia wyników badań naukowych z praktyką gospodarczą. Służy temu m.in. zapis w Strategii Uczelni o tym, że minimum 50% prac magisterskich ma być realizowane na zamówienie przedsiębiorstw lub w celu rozwiązania praktycznych problemów w przedsiębiorstwach. Ponadto uczelnia zrealizowała cztery projekty badawcze – ekspertyzy zamawiane przez przedsiębiorstwa, których konkretne założenia przedstawiono w raporcie samooceny.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego   *znacząco* **Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium**

Uczelnia stwarza warunki do prowadzenia badań naukowych. Jednak system weryfikacji efektów tych badań oraz motywowania pracowników i studentów do udziału w badaniach jest jeszcze niedoskonały. Niektórzy pracownicy AFiB Vistula posiadają znaczące osiągnięcia naukowe, co znajduje przełożenie na poziom prowadzonej dydaktyki. Uczelnia deklaruje wysokie ambicje naukowe, co jest istotne w kontekście posiadania uprawnień do nadawania stopnia doktora w zakresie ekonomii. Kładzenie nacisku na zwiększenie udziału w badaniach naukowych zarówno studentów, jak i pracowników Uczelni wydaje się tym bardziej uzasadnione.

Studenci mają świadomość, że wykładowcy prowadzą badania naukowe, jednak nie biorą w nich czynnego udziału i nie są w nie zaangażowani.

Kryterium 7.   Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię

7.1)

Zasady i procedury rekrutacji na studia w Akademii Finansów i Bankowości VISTULA określone są przez Senat. Ostatnia rekrutacja prowadzona była w oparciu o Uchwałę nr 9/2011 Senatu Uczelni Vistula z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie zasad i trybu przyjmowania na studia w roku akademickim 2012/2013. Wstęp na studia jest wolny. Przyjęcia kandydatów na studia pierwszego stopnia odbywają się bez dodatkowych warunków wstępnych – muszą oni wykazać się jedynie posiadaniem świadectwa dojrzałości lub matury międzynarodowej. Natomiast przyjęcie na studia drugiego stopnia związane jest z wymogiem ukończenia co najmniej studiów pierwszego stopnia. Uchwała Senatu nie wprowadza żadnych innych warunków przyjęcia na studia drugiego stopnia, chociaż w Raporcie samooceny (str. 4 i 9) wskazano, że jest to związane z wymogiem posiadania kompetencji do kontynuowania studiów na tym poziomie. Ewentualne braki kompetencji z poziomu pierwszego nie mogą przekraczać 30 punktów ECTS. Uczelnia organizuje dla tej grupy przyjętych studentów zajęcia wyrównawcze. Warunki przyjmowania na studia cudzoziemców są zgodne z

obowiązującymi przepisami w zakresie udokumentowania wykształcenia nabytego za granicą. Decyzję o przyjęciu na studia podejmuje Dziekan, a odwołanie od niej przysługuje do Rektora Uczelni. Należy stwierdzić, że zasady i tryb rekrutacji na studia są zgodne z obowiązującymi w tym zakresie przepisami - Ustawa z dnia 27.07.2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, z późn. zm.), ale nie przewidują żadnych form selekcji kandydatów na studia uwzględniających posiadaną przez nich wiedzę i umiejętności niezbędne do uzyskania w procesie kształcenia zakładanych efektów kształcenia. Uchwała rekrutacyjna nie określa zasad ustalania wielkości rekrutacji uwzględniających związek liczby rekrutowanych studentów z potencjałem dydaktycznym jednostki i jakością kształcenia. Zasady rekrutacji nie zawierają jednocześnie regulacji dyskryminujących określoną grupę kandydatów.

Na studia prowadzony jest wolny nabór jednak w ocenie studentów nie przeszkadza to w doborze odpowiednich kandydatów. Zdaniem studentów brak wprowadzenia regulacji dotyczących np. przedmiotów zdawanych na maturze nie sprawia, że na kierunek *ekonomia* trafiają osoby przypadkowe, ponieważ kandydaci na studia powinni sobie zdawać sprawę ze specyfiki kierunku. Zasady rekrutacji nie zawierają zapisów, które można by było zakwalifikować jako dyskryminujące jakąkolwiek grupę kandydatów.

W ramach oceny programowej dokonanej przez PKA w roku akademickim 2006/2007 nie zostały sformułowane zalecenia wymagające podjęcia działań naprawczych w zakresie kryterium 7.1.

7.2)

System zapewnia przejrzystość oraz obiektywizm formułowania ocen. Studenci znają wymagania egzaminacyjne od pierwszych zajęć, wiedzą, jaki zakres materiału będzie obowiązywał na zaliczeniu/egzaminie oraz wiedzą, jakie efekty kształcenia powinni osiągnąć po zakończeniu zajęć z danego przedmiotu.

Określenie nakładu pracy i czasu niezbędnego do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia dokonane zostało w programie kształcenia oraz w sylabusach przedmiotów. Opis stosowanych w tym zakresie zasad zawarty jest także w E-Informatorze Programowym. W programie kształcenia określono liczbę godzin związaną z całym programem kształcenia, realizacją poszczególnych modułów i przedmiotów oraz stanowiące wyraz nakładu pracy przypisanego do całych studiów i ich elementów składowych punkty ECTS. Natomiast szczegółowe wyliczenie nakładu pracy studenta związanego z osiągnięciem efektów kształcenia dokonane zostało w sylabusie każdego przedmiotu. Wyliczenie to opiera się na jednolitej strukturze uwzględniającej nakład pracy związany z bezpośrednim udziałem nauczyciela oraz ogólny nakład pracy studenta. Do pierwszej części kalkulacji należy udział w zajęciach, udział w konsultacjach przedmiotowych, udział w zaliczeniu/egzaminie. Dopelnieniem do ogólnego nakładu pracy studenta jest uwzględnienie studiów literatury, przygotowanie zleconych prac i zadań, przygotowanie do zaliczenia/egzaminu. Tak wyrażony nakład pracy studenta przeliczany jest według wskazanych w powyższej części raportu (kryterium 3.1) na punkty ECTS.

Opisany system określania nakładu pracy i czasu niezbędnego do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia jest prawidłowy.

W Uczelni przyjęto jako okres zaliczeniowy rok akademicki. Powoduje to mniejszą systematyczność nauki i zaliczania przedmiotów. Wskazuje na to znaczna liczba osób nie przystępujących do egzaminów w ramach sesji zimowej. W roku akademickim 2012/2013 nieobecnych i niesklasyfikowanych w sesji zimowej było na egzaminach aż 531 osób.

Wszystkie przedmioty ujęte w planie studiów kończą się egzaminem bądź zaliczeniem. Na studiach pierwszego stopnia, zarówno prowadzonych w formie stacjonarnej, jak i niestacjonarnej, liczba i rozkład czasowy egzaminów są analogiczne. Należy wskazać, że studenci w trakcie całych studiów zdają jedynie 9 egzaminów – po dwa przez pierwsze trzy semestry i trzy w czwartym semestrze. Na ostatnim roku studiów nie ma żadnych egzaminów. Wszystkie egzaminy odnoszą się do wybranych przedmiotów podstawowych i kierunkowych ujętych w programie studiów.

Na studiach drugiego stopnia, zarówno stacjonarnych, jak i niestacjonarnych, studenci zdają w trakcie całych studiów jedynie 5 egzaminów – dwa w semestrze drugim i po jednym w pozostałych. Pozostałe przedmioty objęte są zaliczeniami. Wszystkie egzaminy odnoszą się do wybranych przedmiotów podstawowych i kierunkowych.

Analiza ocen uzyskanych przez studentów w ramach ostatniej sesji egzaminacyjnej wskazuje, że ich rozkład jest prawidłowy. Ocen 2,0 było 8,5 proc., ocen 3,0 stosunkowo dużo, bo 29,6 proc., ocen 3,5 wystawiono 12,0 proc., oceny 4,0 stanowiły 19,2 proc. wszystkich wystawionych, oceny 4,5 stanowiły 10,5 proc. a oceny 5,0 nieznacznie przekroczyły 1/5 wszystkich wystawionych w tej sesji (20,2 proc.). Można na tej podstawie stwierdzić, że w Uczelni nie dochodzi do zawyżania ocen, ale niestety nie oznacza to, że rygory egzaminacyjne były wystarczająco wysokie.

Programy poszczególnych przedmiotów zostały opracowane według jednolitego układu obejmującego ogólne informacje o przedmiocie, wymagania wstępne, cele przedmiotu, efekty kształcenia w podziale na wiedzę umiejętności i kompetencje społeczne, treści kształcenia ze wskazaniem liczby godzin, warunki zaliczenia przedmiotu, literaturę podstawową i uzupełniającą, nakład pracy studenta związany z osiągnięciem efektów kształcenia oraz informacje o osobach odpowiedzialnych za przedmiot. Taki zakres informacji zawartych w sylabusach należy uznać za kompletny. Dostarcza on informacji studentom o wszystkich elementach związanych z realizacją szczegółowych programów kształcenia, a w szczególności jest przydatny dla zapoznania się z celami i treściami kształcenia oraz organizacją procesu dydaktycznego.

W ramach oceny programowej dokonanej przez PKA w roku akademickim 2006/2007 nie zostały sformułowane zalecenia wymagające podjęcia działań naprawczych w zakresie kryterium 7.2.

7.3)

Studenci mają możliwość wyjazdu na stypendium w ramach programu Erasmus. Przed wyjazdem w porozumieniu z koordynatorem ds. programu układany jest plan zajęć studenta, ewentualne różnice programowe i przedmioty, które student będzie musiał zaliczyć po powrocie ze stypendium. Ponieważ zainteresowanie programem Erasmus jest umiarkowane, większość osób, które zgłoszą chęć wyjazdu otrzymuje zgodę na wyjazd. Sprawy organizacyjne przeprowadzane są w sposób sprawny, studenci podkreślają, że otrzymują niezbędną pomoc związaną z załatwianiem wszelkich formalności. W ramach programu Erasmus studenci mają możliwość wyjazd do Austrii, Bułgarii, Holandii, Hiszpanii, Litwy, Niemiec, Portugalii, Turcji, Wielkiej Brytanii.

Ponieważ na spotkaniu z ZO PKA obecni byli w większości studenci trybu niestacjonarnego zwrócili oni uwagę na fakt, że w ich przypadku wyjazd na stypendium Erasmus nie jest możliwy ze względu na zobowiązania rodzinne i zawodowe.

Regulamin studiów określa warunki przenoszenia zajęć zaliczonych na innym wydziale Uczelni bądź w innej uczelni, w tym zagranicznej. Decyzje w zakresie przeniesienia zajęć należą do kompetencji dziekana. Warunkiem wskazanym do przeniesienia zajęć jest

wykazanie w oparciu o przedkładaną przez studenta dokumentację zbieżności uzyskanych efektów kształcenia oraz uzyskanie co najmniej 30 punktów ECTS za semestr. Zasady stosowania punktów ECTS opisane zostały także w E-Informatorze Programowym dostępnym dla studentów na stronie internetowej uczelni. Plan studiów uwzględniający punkty ECTS przypisane do wszystkich przedmiotów oraz zasady organizacji studiów określone przez Regulamin studiów tworzą odpowiednie warunki instytucjonalne dla mobilności studentów. Uczelnia dla wsparcia tej mobilności podpisała z szeregiem uniwersytetów i innych szkół wyższych umowy o współpracy. Głównym programem wspierającym mobilność studentów w Uczelni jest Program Erasmus.

Uczelnia kształci wielu obcokrajowców, co rzutuje na wielokulturową społeczność akademicką. Zatrudnia także kilku profesorów pracujących na co dzień w Uczelniach zagranicznych, m.in. w Wielkiej Brytanii. Współpraca międzynarodowa jest wpisana w charakter Uczelni i stanowi jej znak szczególny. Uczelnia ma podpisanych ponad 30 umów z uczelniami partnerskimi m.in. z Austrii, Bułgarii, Holandii, Hiszpanii, Litwy, Niemiec, Portugalii, Turcji, Wielkiej Brytanii. Wymiana studencka ma miejsce, ale nie jest ona znacząca. Według informacji uzyskanych od osoby zajmującej się programem Erasmus w roku 2011/12 wyjechał jeden student Uczelni Vistula, zaś przyjechało 5 osób. Z kolei w roku 2012/13 wyjechało już 10 osób, zaś przyjechało 14. Jeżeli tendencja ta się utrzyma to można mieć nadzieję na intensyfikację tej współpracy.

Efektem współpracy międzynarodowej jest udział w projektach badawczych oraz wspólne organizowanie konferencji naukowych, np. zorganizowanie przez studentów koła naukowego SENKES wspólnie ze studentami Narodowego Państwowego Uniwersytetu Służby Podatkowej Ukrainy w Irpieniu Studencką Międzynarodową Konferencję Naukową „Społeczno-ekonomiczne uwarunkowania prowadzenia działalności gospodarczej”, która odbyła się w kwietniu 2013 r. Wiele innych przykładów udziału studentów współpracy międzynarodowej przykłady zostało podanych w raporcie samooceny.

W ramach oceny programowej dokonanej przez PKA w roku akademickim 2006/2007 nie zostały sformułowane zalecenia wymagające podjęcia działań naprawczych w zakresie kryterium 7.3.

7.4)

System pomocy naukowej i dydaktycznej oraz materialnej sprzyja rozwojowi studentów. Nauczyciele akademicy poza zajęciami kontaktują się ze studentami na dyżurach, za pomocą poczty elektronicznej oraz drogą telefoniczną. Są bardzo pomocni, chętnie odpowiadają na pytania studentów, służą rada i pomocą.

Materiały z zajęć dydaktycznych umieszczane są na platformie *moodle*, do której mają dostęp zalogowani studenci, daje to możliwość zapoznania się z treścią zajęć studentom, którzy nie mogli być obecni na zajęciach.

W ocenie studentów sylabusy zawierają wszystkie potrzebne informacje, przedstawiona jest w nich zarówno forma zaliczenia przedmiotu, literatura oraz sposób prowadzenia zajęć. Mechanizmem motywującym do pracy jest niewątpliwie – zdaniem studentów – stypendium rektora. Studenci z odpowiednim wyprzedzeniem informowani są o terminach składania wniosków stypendialnych (dotyczących zarówno pomocy materialnej jak i stypendiów naukowych).

Zasady pisania prac dyplomowych i uregulowania dotyczące przebiegu egzaminu dyplomowego zostały ustalone zarządzeniem z dnia 10 października 2012 roku nr 22/2012. Studenci mogą przygotowywać prace magisterskie i licencjackie w trybie „grupowego

seminarium dyplomowego”, którego terminy ustalane są przez Dział Planowania albo w trybie „indywidualnego seminarium dyplomowego” - dotyczy to studentów, którzy zgłosili się do konkretnego promotora lub wybrali problematykę związaną z programem studiów. W tym przypadku termin pierwszych zajęć ustalanych jest przez Dział Planowania, pozostałe terminy ustalane są indywidualnie z promotorem - zapisy te znajdują się w § 1 Zasad realizacji prac dyplomowych i wymagań dotyczących egzaminu dyplomowego AFiB Vistula, który stanowi załącznik do zarządzenia rektora nr 22/2012.

Studenci w trakcie trwania roku akademickiego mają możliwość zmiany promotora. Jeśli zmiana ta ma nastąpić nie na początku roku akademickiego ale w trakcie jego trwania wniosek studenta powinien zostać opatrzony zgodą nowego promotora na wpisanie na listę seminarzystów. Studenci mają możliwość zgłaszania tematyki, z którego chcieliby pisać prace dyplomowe, tematy te powinny być powiązane z praktyką i uwzględnieniem specyfiki kierunku studiów. §4 powyższego załącznika.

Prace sprawdzane są przez system antyplagiatowym, po pozytywnej weryfikacji praca dyplomowa dopuszcza jest do obrony. (§ 7).

Studenci mają także zapewnioną opiekę materialną. Na Uczelni powołana została Komisja Stypendialna, a zgodnie z art. 177 ust. 3 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym studenci stanowią większość jej składu. Aby ubiegać się o stypendium socjalne należy mieć dochód na osobę nie większy niż 750 zł miesięcznie.

O stypendium rektora dla najlepszych studentów mogą ubiegać się osoby, którzy uzyskały średnią min. 4,2 albo tacy, którzy mogą udokumentować szczególne osiągnięcia naukowe, artystyczne lub sportowe. Stypendium to może otrzymać student, który w terminie określonym w regulaminie studiów zdał egzaminy przedmiotów, z których zajęcia kończyły się w danym roku egzaminem i który zdobył wszystkie zaliczenia (§ 2 i 3 Zarządzenia rektora z dnia 10 października 2012 roku nr 9/2012 w sprawie przyznawania pomocy materialnej studentom Akademii Finansów i Biznesu Vistula w warszawie.

Studenci kierunku *ekonomia* mają możliwość uczestniczenia w pracach dwóch kół naukowych. - Studenckiego Europejskiego Naukowego Koła Ekonomiczno-Informatycznego (SENKES) oraz Koła Naukowego Grupy Uczelni Vistula SPORT – Studenckie Przemyslenia o Rynku Turystycznym. Studenci biorą udział w konferencjach i międzyuczelnianych konkursach naukowych.

Samorząd Studencki organizuje Vistula JobSpot, który skierowany jest dla studentów poszukujących swojego miejsca na rynku pracy. Studenci w trakcie jego trwania mieli możliwość składania swoich CV (złożono ich ok 820). Przewidziane były także prezenty dla uczestników – m.in. tablety, gry komputerowe czy markowe pióra.

Prowadzone są warsztaty, z dziedzin takich jak autoprezentacja, komunikacja, praca zespołowa, planowanie kariery inne.

Studenci mają także możliwość uczestniczenia w płatnych stażach, które trwają 3 miesiące w wymiarze 168 godzin miesięcznie. W danym roku akademickich w powyższym staży uczestniczyć może 40 studentów, umowa podpisana jest do roku akademickiego 2012/2013 roku. Odbywa się to w ramach projektu „większy potencjał – większe szanse na rynku pracy” - projekt współfinansowany ze środków UE w ramach EFS.

Na Uczelni działa także Biuro Praktyk i Karier w Akademii Finansów i Biznesu Vistula, które zostało powołane zarządzeniem nr 5/2012 roku z dnia 10 października 2012

roku, do jego obowiązków zależy nawiązywanie i utrzymywanie kontaktów z pracodawcami, gromadzenie i dostarczanie informacji o rynku pracy, podpisywanie umów z pracodawcami (§ 4 zarządzenia),

W ocenie studentów system opieki naukowej, dydaktycznej i materialnej funkcjonuje odpowiednio. Wpływa na to nie tylko sam fakt możliwości ubiegania się o różne formy pomocy materialnej, ale także sprawne działania podejmowane przez pracowników dziekanatu i innych osób odpowiedzialnych za sprawy stypendialne.

W ramach przeprowadzonej wizytacji PKA w roku akademickim 2006/2007 nie sformułowano zaleceń dot. systemu pomocy dla studentów.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

7.1) Zasady i tryb rekrutacji na studia określone są w uchwałach Senatu Uczelni i opierają się na rozwiązaniach zgodnych z przepisami ustawowymi. Uczelnia nie prowadzi jednak selekcji kandydatów na studia uwzględniającej posiadaną przez nich wiedzę i umiejętności niezbędne do uzyskania w procesie kształcenia zakładanych efektów kształcenia

Zasady rekrutacji nie zawierają zapisów dyskryminujących, pozwalają na wyłonienie kandydatów, którzy podolają wymogom stawianym studentom kierunku *ekonomia*.

7.2) Stosowany w Uczelni sposób wyrażania nakładu i czasu pracy niezbędnego do realizacji efektów kształcenia jest prawidłowy. Wyliczenia w tym zakresie zawarte są w sylabusie każdego przedmiotu. System oceny osiągnięć studentów określony jest w Regulaminie studiów, a wymagania związane z każdym z przedmiotów podane są w ich sylabusach. System oceny jest przejrzysty i umożliwia obiektywizm dokonywania ocen. Natomiast same wymagania związane z kształceniem na ocenianym kierunku studiów biorąc pod uwagę liczbę egzaminów są dość niskie. System nauki zorientowany jest na proces uczenia się, wymagania są znane, podawane do publicznej wiadomości, wystandaryzowane.

7.3) Współpraca międzynarodowa AFiB Vistula jest bardzo szeroka i wielowątkowa. Na tle wielu aspektów tej współpracy program wymiany studentów i pracowników Erasmus można jeszcze bardziej intensywnie promować.

Studentom zostały stworzone możliwości w ramach programu Erasmus, formalności związane ze zorganizowaniem wyjazdu – w ocenie studentów- nie są dokuczliwe, otrzymują oni niezbędną pomoc przy wypełnianiu wniosków oraz przy tworzeniu planu studiów.

7.4) Informacje zawarte w programach poszczególnych przedmiotów (sylabusach) są kompletne i przydatne studentom w procesie uczenia się.

Zakres opieki materialnej, naukowej i dydaktycznej odpowiada wymogom przewidzianym w ustawie *Prawo o szkolnictwie wyższym*.

Kryterium 8. Jednostka rozwija wewnętrzny system zapewniania jakości zorientowany na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

8.1)

W Uczelni wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia został ustalony i zatwierdzony w Uchwale Senatu Nr 9/2007 z dnia 6 grudnia 2007 r. w sprawie wprowadzenia w WSE-I „Systemu oceny jakości kształcenia”, uaktualniony Uchwałą nr 8/2013 Senatu z dnia 17 stycznia 2013 r. w sprawie udoskonalenia w Akademii Finansów i Biznesu Vistula Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia.

Zarządzeniem nr 10/2012 z dnia 10 października 2012 r. Rektor powołał Uczelnianą Komisję ds. Programów Kształcenia oraz Nr 11/2012 Komisję ds. zapewnienia jakości kształcenia, badań i realizacji „trzeciej misji uczelni”.

Na Wydziale Biznesu – w ramach posiadanej autonomii – realizowany jest Wydziałowy System Zapewnienia Jakości Kształcenia (Uchwała Rady Wydziału Biznesu z 31 maja 2012 r.). System ten zawiera wykaz i opis działań oraz procedur z zakresu polityki jakości. Uczelnia posiada dokumentację potwierdzającą funkcjonowanie Wydziałowej Komisji ds. programów kształcenia i zapewnienia jakości. Na podstawie dokumentów przedstawionych w czasie wizytacji stwierdzono, iż na posiedzeniach Rady Wydziału była omawiana problematyka związana z elementami systemu jakości kształcenia.

Struktura organizacyjna WSZJK jest prawidłowa. Dokładnie określono uczestników systemu i kompetencje: Rady Wydziału, Kolegium Dziekańskiego, Dziekana, Prodziekana ds. Jakości, Prodziekana ds. Kształcenia, kierowników katedr/instytutów. Określono też kompetencje Wydziałowej Komisji do spraw Programów Kształcenia i Zapewnienia Jakości oraz Rady Biznesu na Wydziale i wszystkich pozostałych elementów ze wskazaniem nazwisk osób odpowiedzialnych. Określono procedury i działania związane z opisem efektów kształcenia w języku KRK, programu studiów oraz monitorowania ich realizacji. Wskazano także działania, które umożliwiają wpływ interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w procesie określania i weryfikacji zakładanych efektów kształcenia. Przyjęte rozwiązania pozwalają stwierdzić, że Wydział Biznesu prowadzi świadoma projakościowa politykę rozwoju. Opis stosowanych procedur (przyjęty uchwałą RW w dniu 31 maja 2012) jest wystarczająco szczegółowy i pokazuje kompleksowość systemu zapewnienia jakości dla studiów pierwszego i drugiego stopnia na kierunku *ekonomia*. Procedury te zakładają również zapewnienie publicznej dostępności opisów efektów kształcenia oraz programu studiów, procedury i działania zapobiegające zjawiskom patologicznym oraz procedury oceny kompetencji i kwalifikacji kadry naukowo-dydaktycznej. Jak wynika z udostępnionych w trakcie wizytacji dokumentów (protokołów ze spotkań Wydziałowej Komisji ds. Programów Kształcenia i Zapewnienia Jakości, sprawozdań Komisji, planów hospitacji, arkuszy hospitacji zajęć i innych dokumentów) oraz przeprowadzonych rozmów z pracownikami Wydziału przyjęte rozwiązania pozwalają realizować projakościową politykę rozwoju oraz doskonalić jakość kształcenia na kierunku *ekonomia*.

Program kształcenia na kierunku *ekonomia* oparty na wymaganiach wynikających z wprowadzenia Krajowych Ram Kwalifikacji dla szkolnictwa wyższego (Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2.11.2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego (Dz. U. nr 253, poz. 1520)) został opracowany we wrześniu 2012 r. i wdrożony od 1 października tego roku. Natomiast Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia w funkcjonującej obecnie formie Senat Uczelni wprowadził w styczniu 2013 r. W takich okolicznościach można jedynie określić założenia i wskazać regulacje związane z analizą efektów kształcenia i mechanizmami służącymi do monitorowania i doskonalenia programu kształcenia. Ocena efektywności przyjętych rozwiązań jest jeszcze niemożliwa. Program kształcenia nie tylko nie przeszedł bowiem pełnego cyklu realizacji, ale znajduje się w pierwszym roku stosowania, a struktury i mechanizmy systemu zapewnienia jakości znajdują się w fazie wdrażania.

W ramach Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia wprowadzonego w Uczelni Vistula podstawowa rola w zakresie analizy efektów kształcenia przypada Wydziałowej Komisji ds. Programów Kształcenia i Zapewnienia Jakości (WKdsPKiZJ). Odpowiedzialna jest ona w szczególności za:

- projektowanie metod i narzędzi oceny programów kształcenia (efektów kształcenia, metod ich weryfikacji oraz programu studiów),
- dokonywanie okresowych (rocznych) przeglądów programów kształcenia,
- przygotowywanie raportów i przekazywanie ich Dziekanowi Wydziału oraz Uczelnianej Komisji ds. Programów Kształcenia.

System zapewniania jakości kształcenia przewiduje weryfikację zakładanych efektów kształcenia i monitorowanie ich realizacji dla dwóch poziomów, tj. programu kształcenia dla danego kierunku studiów oraz przedmiotów wchodzących w skład tych programów. Takie podejście należy uznać za prawidłowe, gdyż pozwala ocenić zarówno całą koncepcję kształcenia, jak i składające się na nią szczegółowe elementy. W zależności od wyników oceny bądź przesłanek zewnętrznych możliwe jest wprowadzanie odpowiednich modyfikacji poszczególnych elementów programu kształcenia.

Drugim organem w ramach systemu zapewnienia jakości kształcenia, którego kompetencje dotyczą w szczególności analizy efektów kształcenia, jest Rada Biznesu Wydziału Biznesu. Ma się ona zajmować, m.in. cykliczną oceną, dokonywaną z punktu widzenia praktyki gospodarczej, realizacji koncepcji kształcenia i polityki jakości realizowanej na Wydziale oraz zgłaszać własne projekty doskonalenia programów kształcenia, sposobów ich realizacji i prowadzonej na Wydziale polityki jakości.

W procesie oceny realizacji efektów kształcenia oraz monitorowania i doskonalenia jakości kształcenia biorą także udział w zakresie swoich kompetencji statutowych Rada Wydziału, dziekan, prodziekani i kierownicy katedr. W ramach struktury instytucjonalnej Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia w procesie tym uczestniczą także koordynatorzy przedmiotów, studenci i absolwenci. Taka struktura podmiotowa organów kolegialnych i jednoosobowych jest odpowiednia dla podejmowania inicjatyw i wdrażania postulatów dotyczących realizacji efektów kształcenia. Pierwsza ocena odnosząca się do nowego programu kształcenia przeprowadzona w oparciu o obecnie funkcjonujący Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia ma być przeprowadzona na lipcowym posiedzeniu Rady Wydziału. Ocena ta ma być przygotowana przez WKdsPKiZJ.

8.2)

Uczelniana Komisja ds. Programów Kształcenia zobowiązana jest do sporządzania na koniec roku akademickiego sprawozdania z realizacji zadań wynikających z Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia i przedstawiania ich Senatowi Uczelni. Analogiczny obowiązek spoczywa na dziekanie wydziału, który na podstawie opinii Wydziałowego Zespołu ds. Programów Kształcenia i Zapewnienia Jakości przedkłada na koniec roku akademickiego sprawozdanie radzie wydziału. Niespełna roczny okres funkcjonowania tych organów sprawia, że takie sprawozdania jeszcze nie były składane.

Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia stworzony i funkcjonujący w Uczelni Vistula przewiduje udział interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w procesie zapewnienia jakości kształcenia. Należą do nich studenci, pracownicy uczelni, przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego oraz absolwenci. Biorą oni udział w pracach zespołów odpowiedzialnych za projektowanie, opracowywanie, wdrażanie i monitorowanie elementów składowych procesu kształcenia.

Udział interesariuszy zewnętrznych w zapewnieniu jakości kształcenia jest zapewniony w szczególności przez włączenie ich przedstawicieli do Wydziałowej Komisji ds. Programów Kształcenia i Zapewnienia Jakości. Umożliwia im to udział w projektowaniu efektów kształcenia, konsultowaniu programu kształcenia i sylabusów przedmiotów oraz ocenie realizacji efektów kształcenia i formułowaniu propozycji zmian w odniesieniu do wszystkich elementów procesu kształcenia. Obowiązek konsultowania sylabusów przedmiotów został nałożony na koordynatorów poszczególnych przedmiotów. Opinie interesariuszy zewnętrznych na temat procesu kształcenia zbierane są także od praktyków zapraszanych do prowadzenia zajęć dydaktycznych. Studenci mają możliwość wyrażania swoich opinii o programie kształcenia za pomocą dedykowanego adresu na stronie internetowej Uczelni.

Poza Komisją ds. Programów Kształcenia i Zapewnienia Jakości interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni biorą także udział w pracach innych organów Uczelni, gdzie mają możliwość wypowiedziania się w sprawach doskonalenia jakości kształcenia.

Studenci są zainteresowani jakością kształcenia. Uważają, że mają wpływ na kształtowanie tej jakości na ocenianym kierunku.

Jednym ze sposobów zapewnienia jakości kształcenia jest przeprowadzanie ankiet ewaluacyjnych. Ankieta ewaluacyjna dotycząca oceny kadry dydaktycznej składa się z 9 pytań. (załącznik nr 1 do zarządzenia rektora z dnia 6 maja 2013 roku nr 1/05/2013 roku).

Studenci pytani są, czy zajęcia prowadzone są w sposób atrakcyjny, czy odbywały się punktualnie, czy prowadzący był dostępny dla studentów, czy studenci ponownie wybraliby zajęcia u tego prowadzącego. Ankieta nie przewiduje miejsca na uwagi dodatkowe. Odpowiedzi to oceny od 1-5.

Raport opracowany na podstawie ankietyzacji przedstawiony zostanie zgodnie z załącznikiem nr 2 do powoływanego zarządzenia rektora z dnia 6 maja.

Wyniki ankiet są publikowane, a osoby, które otrzymały najwyższe wyniki są nagradzane przez Władze Uczelni (m.in. poprzez uzyskanie listu gratulacyjnego).

W trakcie spotkania z ZO PKA studenci wskazali sytuację, w której w ankiecie ewaluacyjnej negatywnie oceniony został jeden z wykładowców. Po przeanalizowaniu wyników Uczelnia podjęła kroki mające na celu wyjaśnienie przyczyny negatywnych ocen. Po spotkaniach ze studentami i wykładowcą podjęto decyzję o rozwiązaniu współpracy z negatywnie ocenioną osobą. Studenci widzą więc, że ich zdanie jest brane pod uwagę, w związku z tym chętnie wypełniają ankiety oraz biorą udział w działaniach związanych z poprawą jakości kształcenia.

Studenci mają swoją reprezentację w organach kolegialnych uczelni i stanowią minimum 20% składu tych organów (zgodnie z art. 67 ust. 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym), co stwierdzono na podstawie list obecności z posiedzeń organów kolegialnych. Przedstawiciele studentów zasiadają także w organach, które zajmują się układaniem planów i programów studiów oraz organów.

Kierunek uzyskał pozytywną akredytację PKA w 2007 r. (Uchwała PKA nr 24/2007). W ocenie końcowej wskazano obszary wymagające działań naprawczych. Większość z zaleceń PKA została uwzględniona w działaniach naprawczych. Poprawiono obsadę zajęć, w tym ograniczono liczbę wykładów prowadzonych przez magistrów. Rozszerzono czas pracy biblioteki i poprawiono dostępność literatury dla studentów. Wdrożono i udoskonalono na

Wydziale Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia. W procesie dyplomowania zastosowano różne formularze ocen dla opinii promotora i opinii recenzenta. Niestety, uwagi promotora i recenzenta zawarte w tych formularzach są często lakoniczne, a oceny końcowe prac zawyżone.

Tabela nr 1 Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia.

Zakładane efekty kształcenia	Program i plan studiów	Kadra	Infrastruktura dydaktyczna/ biblioteka	Działalność naukowa	Działalność międzynarodowa	Organizacja kształcenia
wiedza	+/-	+	+	+/-	+	+
umiejętności	+	+	+/-	+/-	+	+
kompetencje społeczne	+/-	+	+	+/-	+	+

+ - pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

+/- - budzi zastrzeżenia - pozwala na częściowe osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

- - nie pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

8.1) Wydział biznesu Akademii Finansów i Biznesu Vistula wprowadził prawidłową i przejrzystą strukturę zarządzania kształceniem na kierunku *ekonomia*. System ten zapewnia ocenę efektów kształcenia, umożliwia ocenę ich realizację na każdym poziomie studiów, zapewnia publiczną dostępność opisu efektów kształcenia oraz programu studiów, podejmowanie działań zapobiegających zjawiskom patologicznym w procesie kształcenia, a także ocenę kwalifikacji kadry naukowo-dydaktycznej.

8.3) Zgodnie z przyjętymi rozwiązaniami systemowymi w zapewnianiu jakości na Wydziale Biznesu uczestniczą pracownicy Wydziału, studenci oraz interesariusze zewnętrzni przez udział w Radzie Biznesu i Klub Ambasadora. Udział interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych jest całkowicie wystarczający. Studenci są reprezentowani w organach kolegialnych. Kadra dydaktyczna jest oceniana w drodze ankietacji przez studentów i absolwentów.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
	Wyróżniająco (6)	w pełni (5)	Znacząco (4)	Częściowo (3)	Niedostatecznie (2)
1. koncepcja rozwoju kierunku		X			
2. cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji			X		
3. program studiów			X		
4. zasoby kadrowe		X			
5. infrastruktura dydaktyczna		X			
6. prowadzenie badań naukowych			X		
7. system wsparcia studentów w procesie uczenia się		X			
8. wewnętrzny system zapewnienia jakości		X			

Ocena możliwości uzyskania zakładanych efektów kształcenia i rozwoju ocenianego kierunku w wizytowanej jednostce oraz zapewnienia wysokiej jakości kształcenia, a także wskazanie obszarów nie budzących zastrzeżeń, w których wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia jest wysoce efektywny oraz obszarów wymagających podjęcia określonych działań (uzasadnienie powinno odnosić się do konstatacji zawartych w raporcie, zawierać zalecenia).

Kierunek *ekonomia* prowadzony w ramach studiów stacjonarnych i niestacjonarnych pierwszego oraz drugiego stopnia na Wydziale Biznesu Akademii Finansów i Biznesu Vistula jest realizowany w profilu ogólnoakademickim, ale zgodnie z przyjętą strategią koncepcja kształcenia i proponowane treści zajęć wykazują istotne związki z biznesem. Zastosowane rozwiązania programowe w przyjętej koncepcji kształcenia są zgodne z misją i celami strategicznymi rozwoju Wydziału, wyraźnie powiązane z jakością, dążeniem do umiędzynarodowienia kształcenia oraz zapewnienia bliskich relacji z biznesem.

Udział interesariuszy zewnętrznych w kształtowaniu koncepcji kształcenia jest wystarczający i aktywnie realizowany przez program współpracy z biznesem.

Koncepcja kształcenia zakłada realizację jasno/czytelnie sformułowanych efektów kształcenia w ramach modułów. Określono efekty kierunkowe (dobrze powiązane z efektami obszarowymi według KRK), efekty modułowe i efekty kierunkowe. Przyjęte efekty kształcenia tworzą spójną całość i są wystarczające dla profilu

ogólnoakademickiego kształcenia na kierunku *ekonomia*. Pełna ocena spójności zakładanych efektów i możliwości ich realizacji jest utrudniona przez brak określonych efektów dla przedmiotów specjalnościowych i przedmiotów do wyboru. Zakładane efekty kształcenia dla poszczególnych przedmiotów podstawowych, ogólnych i kierunkowych są zrozumiałe dla studentów i pozwalają na realizację kierunkowych efektów kształcenia. Dostępność do informacji o opisie przedmiotowych i modułowych efektów kształcenia oraz warunkach zaliczenia przedmiotów jest zagwarantowana. Stosowany system oceniania można uznać za przejrzysty, a studenci podkreślają, że mają pełne rozeznanie na temat tych wymagań.

Przyjęty program studiów w zasadzie umożliwia realizację zakładanych efektów kształcenia. Należy jednak zwrócić uwagę, że większość przedmiotów podstawowych i kierunkowych prowadzona jest jedynie w formie wykładów, a wymiar godzin zajęć ograniczony (szczególnie na studiach stacjonarnych pierwszego stopnia). Nie uzyskano informacji o treściach programowych dla specjalności, co uniemożliwia ocenę realizacji związanych z nimi efektów kształcenia, a tym samym utrudnia to odpowiedź czy zakładana sylwetka absolwenta będzie realizowana.

Studenci oceniają, że plany i programy studiów zostały sporządzone w sposób przemyślany. Umożliwiają one warunki indywidualizacji procesu kształcenia osób wybitnie uzdolnionych i osób niepełnosprawnych. Niestety, nie wskazano treści programowych dla przedmiotów do wyboru oraz dla przedmiotów specjalnościowych – całościowa ocena spójności efektów kształcenia, treści programu, form i metod dydaktycznych jest utrudniona, a właściwie niemożliwa. Dyskusyjne jest także traktowanie praktyki jako fakultatywnej.

Minimum kadrowe dla kierunku *ekonomia* o profilu ogólnoakademickim pierwszego i drugiego stopnia jest spełnione. Obsada zajęć na tym kierunku jest prawidłowa. Polityka kadrowa AFiB Vistula została jasno określona i jest konsekwentnie realizowana. Pozwala to zapewnić właściwy skład oraz strukturę pracowników zaliczanych do minimum kadrowego, jak i wykładających.

Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, jaką dysponuje Uczelnia jest całkowicie wystarczająca dla realizacji procesu dydaktycznego. Czas pracy Biblioteki został wydłużony, tak żeby zapewnić studentom możliwości korzystania z księgozbioru.

Uczelnia stwarza warunki do prowadzenia badań naukowych. Należy jednak zauważyć, że system weryfikacji efektów tych badań oraz motywowania do udziału w badaniach pracowników i studentów jest dotychczas niedoskonały. Zaangażowanie studentów w proces badawczy jest słabe, co można tłumaczyć znaczącym udziałem studentów niestacjonarnych.

Na pozytywne podkreślenie zasługuje współpraca międzynarodowa AFiB Vistula, w tym także możliwości udziału studentów w programie Erasmus, a przede wszystkim możliwości udziału w zajęciach prowadzonych w języku angielskim.

Zakres opieki materialnej, naukowej i dydaktycznej oferowany studentom jest całkowicie wystarczający.

Jednostka prawidłowo rozwinęła wewnętrzny system zapewnienia jakości, który jest wykorzystywany w budowaniu kultury jakości na kierunku *ekonomia*. System ten zapewnia ocenę efektów kształcenia oraz umożliwia weryfikację oceny efektów na każdym poziomie studiów, a także ocenę kwalifikacji kadry naukowo dydaktycznej.

Udział interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w procesie doskonalenia systemu można uznać również za w pełni wystarczający.

Najważniejsze z zauważonych mankamentów procesu dydaktycznego wymagające wyjaśnień oraz naprawy to:

- Uzupełnienie treści programowych i efektów kształcenia dla przedmiotów do wyboru, przedmiotów specjalnościowych i języków obcych,
- Podniesienie jakości prac licencjackich i prac magisterskich; poprawa struktury prac, tak żeby zapewnić dobre relacje między częścią opisową (literaturową), a częścią empiryczną, szczególnie w pracach licencjackich,
- Zagwarantowanie większego zaangażowania promotorów w realizację ostatecznych wersji prac dyplomowych,
- Zapewnienie bardziej wnikliwych ocen prac dyplomowych przez promotorów i recenzentów,
- Zapewnienie większej zgodności tematyki prac dyplomowych z treściami kształcenia w zakresie dyscypliny naukowej *ekonomia*,
- Zapewnienie i wyjaśnienie miejsca praktyki zawodowej w koncepcji kształcenia,
- Podniesienie jakości prowadzonych zajęć, a właściwie zapewnienie dobrego funkcjonowania wewnętrznego systemu jakości kształcenia na Wydziale w zakresie oddziaływania na jakość dydaktyki (lepsze wykorzystanie przyjętych rozwiązań),
- Zwiększenie działań na rzecz lepszego motywowania pracowników i studentów w procesy badań naukowych.

- Tabela nr 3

Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
	Wyróżniająco	w pełni	Znacząco	częściowo	niedostatecznie
2. Cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		X			
3. Program studiów		X			

- Wydział Biznesu AFiB Vistula w Warszawie przekazał w dniu 23.09.2013 r. uwagi do raportu oceny programowej kierunku *ekonomia* przeprowadzonej przez zespół oceniający PKA 25-26 maja br.
- W bardzo obszernej i wnikliwej odpowiedzi zauważono, że w trakcie wizytacji zespół oceniający nie docenił dużego wysiłku pracowników Wydziału w związku z opracowaniem i wdrożeniem nowej strategii rozwoju Uczelni i Wydziału, a także działań na rzecz doskonalenia programu kształcenia podejmowanymi w Uczelni po 2007 r. (czyli po ostatniej ocenie programowej kierunku). Należy jednak zauważyć, że mimo wysokiej oceny dokumentów strategicznych rozwoju Uczelni w trakcie wizytacji zespołu oceniającego, Strategia rozwoju Uczelni i Wydziału jest tylko jednym i nie najważniejszym instrumentem kształtowania programów kształcenia i budowania polityki jakości. Można jednak uznać, że przyjęta Strategia jest pomocna w budowaniu tożsamości Wydziału i kształtowaniu pozytywnych relacji między jego pracownikami oraz zapewnianiu wpływu jednostek otoczenia zewnętrznego na realizowane treści, a także samą koncepcję kształcenia dla kierunku *ekonomia*.

- W odpowiedzi Uczelni podano wykaz działań podejmowanych na rzecz udoskonalenia i unowocześnienia programu kształcenia dla kierunku *ekonomia*, jakie były podejmowane w Uczelni w roku akademickim 2012/2013. Program ten został przebudowany w wyniku szerokiej konsultacji ze środowiskiem Uczelni i Wydziału oraz interesariuszami zewnętrznymi. Władze Wydziału wskazują, że koncepcja programowa kierunku *ekonomia* zapewnia konsolidację całego środowiska wydziałowego, a także jego interdyscyplinarny charakter. Pozytywnie należy ocenić zaangażowanie interesariuszy zewnętrznych w proces doskonalenia programu kształcenia.
- W trakcie ostatnich dwóch lat rozbudowano aktywne formy zajęć dydaktycznych (konwersatoria) i zwiększono bezpośredni udział nauczycieli akademickich w kształceniu. Kierunek aktywizowania studentów oraz zwiększenia kontaktów student-pracownik dydaktyczny należy kontynuować.
- Konieczne jest dalsze podejmowanie wysiłków na rzecz podniesienia jakości prac licencjackich i magisterskich oraz zapewnienie kontroli zaangażowania promotorów w proces przygotowywania prac dyplomowych. Podjęte dotychczas działania można uznać za dobrze rokujące.
- Złożone z Uczelni wyjaśnienia pozwalają stwierdzić, że podjęte działania na rzecz podniesienia jakości prac dyplomowych, a także wyjaśnienia związane z wykazem przedmiotów do wyboru oraz sylabusów dla tych przedmiotów z modułów specjalnościowych pozwala podnieść ocenę kryterium 2. na *w pełni*.
- Można zgodzić się z odpowiedzią Uczelni, wyjaśniającą brak treści programowych przedmiotów specjalnościowych. Sposób rozwiązania kształcenia specjalnościowego na kierunku *ekonomia* należy do decyzji Uczelni - wybór specjalności i przedmiotów do wyboru dokonywany jest przy udziale studentów, praktyków, kadry i potencjalnych promotorów.
- Można zgodzić się z uwagą władz Wydziału że sztywna propozycja specjalności zmienianej po pełnym cyklu kształcenia, czyli po 3-4 latach w niewystarczającym stopniu reaguje na potrzeby rynku pracy, a nazwa specjalności w programie może być tożsama z nazwą seminarium dyplomowego (można to nazwać ścieżka studiów). Realizowane specjalności (wąsko rozumiane, odpowiadające nazwom seminariów dyplomowych) mogą być przyjęte. Profil specjalności musi jednak przyczyniać się do realizacji sylwetki absolwenta kierunku, a osiągnane w ramach tej ścieżki dodatkowe efekty kształcenia (wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych) powinny być ewaluowane.
- W odpowiedzi Wydziału na raport z oceny programowej kierunku podaje się, że na posiedzeniu Rady Wydziału w dniu 19 września 2013 r. uchwalona została lista przedmiotów do wyboru na studiach drugiego stopnia kierunku *ekonomia*. Dołączone dokumenty pozwalają uznać, że podjęte działania są wystarczające dla zapewnienia większej indywidualizacji programu kształcenia.
- Dobrym rozwiązaniem jest wprowadzenie konsultacji przedmiotowych w AFiB Vistula do programu kształcenia na wszystkich kierunkach. Podejmowane działania na rzecz podnoszenia jakości zajęć dydaktycznych w Uczelni od roku akademickiego 2012/2013 można uznać za wystarczające, ale jak wynika z przeprowadzonych hospitacji należy je nadal kontynuować i określić ich skuteczność.
- Podejmowane dotychczas działania oraz wyjaśnienia zawarte w odpowiedzi na raport z wizytacji pozwalają podnieść ocenę kryterium 3. na *w pełni* i uznać, że realizowany program studiów kierunku *ekonomia* AFiB Vistula od roku akademickiego 2012/2013 jest poprawny, a proces dydaktyczny wystarczająco

upraczniony, zapewniający uzyskanie odpowiednich efektów wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych przez absolwentów kierunku.